

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi
Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education

Erken Görünüm | Advance Online Publication

ARAŞTIRMA | RESEARCH

Gönderim Tarihi | Received Date: 26.03.24

Kabul Tarihi | Accepted Date: 02.07.24

Erken Görünüm | Online First: 13.07.24

Özel Yetenekli Öğrencilerin Çatışma Çözme Becerileri ve Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi

[Türkçe okumak için tıklayınız](#)

Examining the Relationship Between Conflict Resolution Skills and Leadership Characteristics of Gifted Students

[Click here to read in English](#)

Songül Geçer

Şule Demirel-Dingec

Ömer Faruk Tamul

Özel Yetenekli Öğrencilerin Çatışma Çözme Becerileri ve Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi*

Songül Geçer¹

Şule Demirel-Dingeç²

Ömer Faruk Tamul³

Öz

Giriş: Özel yetenekli bireyleri ve özelliklerini ele alan ve özel yeteneklilerin eğitimi alanında önemli olan Marland Raporu'nun liderlik becerilerine yer vermesine rağmen bu alanda yapılan araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Benzer şekilde empati, problem çözme, çatışma çözme gibi beceriler açısından da akranlarından farklı gelişim gösterebilen özel yetenekli bireylerle ilgili çatışma çözme becerilerine ilişkin çalışmalar da sınırlıdır. 21. yüzyıl becerileri kapsamında yer alan liderlik ve çatışma çözme becerilerinin ele alındığı bu çalışma özel yetenekli bireylerin bu becerilere ilişkin durumlarıyla ilgili bilgi sunabilir.

Yöntem: Bu çalışmada, özel yetenekli öğrencilerin çatışma çözme becerisi ile liderlik özelliklerinin düzeyi ile bu iki beceriyi etkileyebilecek demografik değişkenlerin etkilerini incelemek amaçlanmıştır. Bu amaçla nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Öğrencilerin liderlik becerileri ve çatışma çözme becerileri sınıf düzeyi, cinsiyet ve kardeşe sahip olma özelliklerine göre incelenmiştir. Ayrıca iki beceri arasındaki ilişki korelasyon analizi ile incelenmiştir. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme tercih edilmiş ve toplam 147 özel yetenekli ortaokul öğrencisi ile çalışma gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Çalışmada özel yetenekli öğrencilerin çatışma çözme becerileri ve liderlik özelliklerine ait puanlarının yüksek olduğu ve bu iki beceri arasında pozitif ve orta düzeyde ilişki olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çatışma çözme ve liderlik becerileri sınıf düzeyine göre değişmemektedir. Liderlik becerileri cinsiyete göre fark göstermezken; çatışma çözme becerilerini oluşturan alt boyutlardan sadece "uzlaşmaya başvurma" boyutunda kız öğrencilerin lehine anlamlı bir fark olduğu ($p < .05$) görülmüştür. Katılımcıların kardeşinin olup olmasına göre incelendiğinde hem liderlik becerilerinde hem de çatışma çözme ve alt boyut becerilerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Tartışma: Çalışmada çatışma çözme becerilerini ölçmek için kullanılan ölçeğin uzlaşmaya başvurma boyutunda kız öğrencilerin daha yüksek puan almasının bir nedeni kız öğrencilerin sorunları daha yapıcı ve işbirlikçi çözmeye çalışmaları olabilir. Erkek öğrenciler ise daha farklı çözümlerle çatışmaları çözmeye eğilimli olabilir.

Anahtar sözcükler: Özel yetenek, özel yetenekli öğrenciler, çatışma, çatışma çözme becerisi, liderlik.

Atf için: Geçer, S., Demirel-Dingeç, Ş., & Tamul, Ö. F. (2024). Özel yetenekli öğrencilerin çatışma çözme becerileri ve liderlik özelliklerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, Erken Görünüm*. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.1459210>

*Bu çalışma birinci yazarın yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

¹Uzman, Özel Kurum, E-posta: songulgecer@anadolu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-6339-6987>

²Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, E-posta: suledemirel@anadolu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-6709-7690>

³**Sorumlu Yazar:** Arş. Gör. Dr., Ordu Üniversitesi, E-posta: omerfaruktamul@odu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-8884-6171>

Giriş

Özel yetenekli bireylere yönelik alanyazın incelendiğinde bireylere atfedilen ortak özellikler olduğu gibi kültüre veya özel yeteneğin görüldüğü alana özgü özellikler de olabilir. Problem çözme, erken dil gelişimi ya da muhakeme becerisi gibi özellikler ortak olarak pek çok farklı kaynaktan ifade edilmektedir (Baldwin, 2002; Dakhallah & Ahmad, 2022; Davis & Rimm, 2014; Gür, 2017; Ngara & Parath, 2004; Silverman, 1994). Dürüstlük, erdem gibi insani değerler, sosyal beceri ve ilişkilere değinen özellikler doğu kültüründe; yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme ve pozitif bilimlerde başarı gibi kriterler daha çok batı kültüründe ifade edilen ve özel yeteneklilere dair kültüre özgü öne çıkabilen bazı özelliklerdir (Demirel & Sak, 2011). Özel yeteneğe atfedilen özellikler farklı toplumlarda değişse de genellikle o topluma yön veren kişilerin özellikleriyle ilgili olmaktadır. Bu durumun nedeni toplumun yaşantılarından ve toplumda lider özelliğine sahip kişilerden veya bu kişilere yönelik algılardan kaynaklanabilir. Örneğin bir savaşta kahramanlık gösteren kişiler, bir hastalığı tedavi eden bilim insanları, ekonomiye yön veren isimler ya da farklı alanlarda öncülük yapan kişiler örnek olarak gösterilebilir. Bu kişiler lider olarak belirtilebilir çünkü lider savunduğu fikre, içinde bulunduğu gruba ya da topluma yön verebilmek için çevresinden daha üstün özelliklere sahip olmalıdır (Çolakoğlu, 2005). Özbay ve Palancı (2011) bu özellikleri zekâ, dil becerisi, atılganlık, güvenilirlik, bilgelik ve bireyin kendisi ile ilgili olumlu algılara sahip olması olarak ifade etmektedir. Olumlu özelliklerin yanında lider karakterlerin sahip olabileceği olumsuz özellikler de olabilir. Yalnızlık, mükemmeliyetçilik, kişiler arası uyumsuzluk yüksek stres düzeyi olumsuz özellikler arasında belirtilebilir.

Özel yetenekli bireylerin bazı özellikleri liderlik becerilerine katkı sağlayabilir. Örneğin özel yetenekli bireyler problemin üstesinden gelmelerini ve çatışma çözmelerini sağlayacak neden-sonuç ilişkisi kurabilme ve problem çözme becerilerine sahip olabilirler (Betts & Neihart, 1985). Bu gibi özellikleri bir liderin problem çözme süreçlerinde de ona katkı sağlayabilir. Özel yetenekli bireylerin kendini ifade etme, ben dili kullanımı etkin dinleme (Aydın, 2017) gibi iletişim becerilerinin yanında erken dil gelişimi, hızlı problem çözme etkili strateji kullanımı ve analitik düşünme (Davis & Rimm, 2014) gibi bilişsel becerileri ile arabuluculuk becerisi, olaylarda mantık kullanarak objektif karar verme (Bildiren, 2018) gibi becerileri de çatışma çözme ve liderlik becerilerine katkı sağlayabilir. Örneğin bir liderin liderlik ettiği ekip üyelerine karşı kendini iyi ifade etmesi, gerektiğinde onları etkin şekilde dinlemesi, ekibi ile etkili iletişim kurabilmesi liderin kararlarına uyumlu bir ekip çalışmasını beraberinde getirebilir. Özellikle kriz durumlarının çözülmesinde iletişimi iyi bilen liderler ekip üyeleri üzerinde ikna edici olabilir ve kriz yönetiminde başarılı olabilirler (Canöz & Öndoğan, 2015).

Alan yazın incelendiğinde liderlik ve çatışma çözme kavramları sıklıkla örgütsel bağlamda karşımıza çıkmaktadır (Jit, vd., 2016; Maranga & Sampayo, 2015; Öztürk-Çiftçi & Erkanlı, 2020). İş yerlerinde yaşanabilen anlaşmazlıkların lider karakterli kişilerce ustalıkla yönetilmesi sayesinde gelişme görüleceğine dair görüşler vardır. Ancak liderlik ve çatışma çözme becerisini sadece iş yaşamı ile sınırlamamak gerekir. Liderlik yeteneği, girişimcilik, esneklik, üretkenlik, yaratıcılık, problem çözme (Uyar & Çiçek, 2021) gibi 21. yüzyıl becerileri bağlamında hem liderlik hem de çatışma çözme becerilerinin çağımızda genel olarak ihtiyaç duyulan birer özellik olduğu görülmektedir (Elekoğlu & Demirdağ, 2020; Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2023). Tüm bireyler için önemli olan bu beceriler, özel yetenekli öğrenciler açısından potansiyel liderler olabilecekleri ve liderlik ettikleri ekiplerde çatışma çözmeleri gerekebileceği için bir kez daha önem kazanmaktadır.

Çatışma ve Çatışma Çözümü

Droisy ve Gaundron'a (2003) göre çatışma, en az iki taraf arasındaki anlaşmazlığı veya karşıtlığı basitçe ifade eder. Bodine ve diğerlerine (2002) göre ise, farklı değer yargılarına sahip bireylerin bu değerlere karşı tehdit algıladıklarında ortaya çıkan bir uyumsuzluktur. Yaşanan anlaşmazlıklar ve uyumsuzlukların ortadan kaldırılması için tarafların çözüm adına tutum ve davranışları olacaktır. Bu süreçte farklı yollara başvurulabilir. Yüksek kazanma isteği, çatışmaların çözüme kavuşturulması için genellikle şiddete başvurmaya neden olmaktadır (Deutsch, 1992). Çatışma çözümünde kullanılan şiddet içerikli yıkıcı yöntemler veya uzlaşmaya dönük yapıcı yaklaşımların seçimi, kişinin yaşam boyu edindiği kişilik özellikleri, deneyimler ve aile geçmişi gibi faktörlere dayanmaktadır (Hamilton & Tayfo, 2012). Geçmiş deneyimlere bağlı olarak değişen tepkilere rağmen, tarafların çatışmayı iş birliğine dayalı yapıcı çözümlerle çözmek için çaba göstermeleri gerekmektedir (Türnüklü, 2005). Bireylerin çatışma çözümü için yaptığı girişimlerin temelinde iş birlikçi ve rekabetçi yaklaşımlar bulunmaktadır (Deutsch, 1949). İş birlikçi girişimler, çatışmaya dahil olan tarafların her biri için faydalı olan sonuçları arama eğilimindedir. (Johnson & Johnson, 1995). İş birlikçi girişimlerin aksine, rekabetçi yaklaşım baskıyı ikna etmek için bir araç olarak kullanır ve ilişkileri zedeler, güvensizlik, hayal kırıklığı ve öfke gibi olumsuz duygulara neden olabilir (Kohn, 1992). Rekabetçi girişimlerin sonucunda genellikle bir tarafın kazandığı ve diğer tarafın kaybettiği görülür. Bu tür bir yaklaşım, yalnızca bir tarafın hedeflerine ve isteklerine yanıt verir (Hocker & Wilmot, 2016).

Liderlik

Liderlik, bir liderin bir grubu etkileyerek ortak bir hedefe ulaşma sürecidir (Stogdill, 1950). Liderliği bir süreç olarak tanımlamak, lider ile takipçiler arasındaki etkileşimsel yapının anlamını içerir (Northouse, 2016). Bu tanımlar, ortak hedeflerin, etkileşimin ve takipçilerin liderliğin temel bileşenleri olduğunu vurgular. Ortak hedeflerin varlığı, lider ile grup üyeleri arasındaki uyumu artırırken liderin zorlayıcı veya etik dışı davranma olasılığını azaltır (Rost, 1991). Etkileşim ise bir liderin grubu etkilemesi ve aynı zamanda onlardan etkilenmesini ifade eder (Northouse, 2016). Liderlik özellikleri ve becerileri geniş bir yelpazede çeşitlenir ve farklı yaş gruplarında farklı önceliklere sahip olabilir. Goethals ve diğerleri (2004) tarafından belirtildiği üzere, bu özellikler arasında zekâ, öz farkındalık, öz düzenleme, motivasyon, empati, iş bilgisi, bütüncül yaklaşım, yetki verme yeteneği, vizyon, iletişim becerileri, sosyal farkındalık, kendine güven, değişime uyum sağlama yeteneği, koordine etme ve cesaret bulunmaktadır. Ayrıca liderlik, güçlü bir sorumluluk ve görev tamamlama motivasyonu ile canlılık, maceraperestlik, özgünlük, sonuçları kabul etmeye hazır olma gibi özelliklerle de karakterize edilmektedir (Stogdill, 1974). Liderlik özellikleri öğrenciler açısından ele alındığında, Cansoy ve diğerleri, (2012) öğrencilerin çoğunlukla beceri, bilgi ve yetenek alanlarında liderlik özelliklerine sahip olduğunu belirtmektedir. Ergen öğrenciler genellikle grup çalışması, güvenilirlik, özgüven, problem çözme, sorumluluk ve ikna edicilik gibi liderlik özelliklerine sahiptir. Tüysüz (2007), liderlik öğrenciliği üzerine yaptığı araştırmada, liderlik özelliklerinin öğrenci liderliği için temel oluşturduğunu ifade etmiştir. Bu özellikler genellikle liderlik bilgisi, problem çözme becerisi, karar alma, grup dinamiğini anlama, gelişim alanında aktiflik, sorumluluk, hedefe odaklanma, yazılı iletişimde iyi olma ve gelişmiş sözlü iletişim becerilerini içerir. Sternberg (2007) ise liderliğin üç temel bileşeni olarak bilgelik, zekâ ve yaratıcılığı tanımlar. Bu üç özellik, liderin başarılı bir şekilde liderlik rollerini yerine getirmesine katkı sağlar ve liderlik sürecinde önemli bir rol oynar. Bryman (1992), liderlerin zekâsının önemini vurgular. Zekâ, liderlikte üstün performans gösteren bireylerin, çeşitli güçlüklerle baş etmelerini kolaylaştırır ve liderlik rollerini etkili bir şekilde yerine getirmelerine destek olur (Ersoy & Avcı, 2004). Ayrıca liderin bu tür zorlukları aşmasına ve etkili çözümler bulmasına yardımcı olur (George & Jones, 2011). Çünkü liderlik, sıklıkla karmaşık ve belirsiz durumlarla karşılaşmayı gerektirir ve bu tür durumlarla başa çıkarken problem çözme ve analitik düşünme becerileri önemlidir.

Özel yetenekli bireylerin liderlik becerileri ve çatışma çözme becerileriyle ilgili alan yazın incelendiğinde iki konuyla ilgili ayrı ayrı bazı çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Özbey-Gökçe ve diğerleri (2021), özel yetenekli çocukların arkadaşlık ilişkilerini nasıl değerlendirdiklerini anlamak amacıyla 12 öğrenciyle görüşmeler gerçekleştirmişlerdir. Araştırmaları sonucunda arkadaşlık ilişkilerine yönelik birliktelik, çatışma, yakınlık, iletişim, yardım, bağlılık, güven, özdeşim ve sadakat temalarına ulaşmışlardır. Öğrencilerin genel olarak çatışma durumlarında arkadaşlık ilişkilerini sürdürme odaklı oldukları görülmüştür. Akyürek (2020), özel yetenekli öğrencilerin liderlik becerilerine ilişkin algılarını belirlemek amacıyla Ankara'da Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) öğrenim gören 338 öğrenci ile bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın sonucunda, özel yetenekli öğrencilerin liderlik becerilerinin yeterli ve iyi düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Liderlik becerilerinin cinsiyet, sınıf, doğum sırası ve aile gelir durumu gibi değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği ancak anne eğitim durumu, kardeş sayısı, BİLSEM özel yetenek alanı ve baba eğitim durumu gibi değişkenlere göre anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Ataman da (2019) çalışmasında, 6-11 yaş arası öğrencilerle yapılan araştırma kapsamında, özel yetenekli ve normal gelişim gösteren çocukların liderlik özelliklerini belirlemeyi hedeflemiştir. Araştırmanın bulgularına göre, özel yetenekli öğrencilerin liderlik potansiyelinin, özellikle kız öğrenciler arasında, erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Uluslararası alan yazında liderlik becerilerine yönelik Ronksley-Pavia ve Neumann (2022) tarafından yapılan araştırmada, özel yetenekli ilkökul ve lise öğrencilerinin çevrimiçi katılımını artırmaya yönelik liderlik uygulamaları incelenmiştir. Araştırmacılar, özel yetenekli öğrencilerin öğretmenleri ve ekip liderleriyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yaparak veri toplamışlardır. Analizler sonucunda, liderlik uygulamalarının öğrenci katılımını artırmak ve öğrenme çıktıları elde etmek için çevrimiçi öğrenme ortamlarında desteklenmesi gerektiği, özel yetenekli öğrencilerin ilgisini çekmek için dijital-çevrimiçi yeniliklerin desteklenmesi gerektiği ve öğretmenlerin özel yeteneklilerin çevrimiçi katılımını teşvik etmesi gerektiği belirlenmiştir. Yan ve Berliner (2016) ise Çin'de başlatılan özel yetenekli üniversite programının öğrenciler üzerindeki etkilerini incelenmişlerdir. Çalışmada öğrencilerin programın başarı odaklı olduğunu ve aşırı beklentiler yarattığını belirttiği görülmüştür. Öğrenciler, programın içsel gelişimlerine katkı sağlamadığını ve kişisel hedeflerini desteklemediğini ifade etmiştir. Ayrıca programın istikrarsız eğitim hükümleri ve kariyer rehberliği gibi konularda sıkıntılar yaşattığı ortaya çıkmıştır. Zhanova ve diğerleri (2013) tarafından yapılan araştırmada, azınlık gruplarındaki erken çocukluk dönemi öğrencilerinin özel bir zenginleştirme projesinin etkileri incelenmiştir. Programın uygulanması sonucunda, öğrenciler arasında liderlik yetenekleri gösterenlerin özel yetenekli olarak tanımlandığı görülmüştür.

Ancak programın tüm öğrencilere olumlu etkileri olduğu ve davranış problemlerinde azalma, özgüven artışı gibi sonuçlar elde edildiği kaydedilmiştir.

Özel yetenekli öğrencilerin akranlarından farklı özellikler taşımaları, özellikle liderlik alanında da akranlarına göre üstün olabilecekleri (MEB, 2018) ve sosyal duyuşsal açıdan farklı gelişim gösterebilmeleri (Akarsu & Mutlu, 2017) dikkate alındığında, bunları etkileyebilecek demografik değişkenlerin ve birbirleriyle ilişkilerinin incelenmesi alan yazına katkı sunabilir. Alan yazında özel yetenekli bireylerle ilgili liderlik ve çatışma çözme becerileri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Özel yetenekli öğrencilerin sosyal-duyuşsal özellikleri liderliğe ve çatışma çözümüne farklı şekillerde etkileri olabilir. Örneğin farklı ilgi alanları veya aşırı mükemmeliyetçilik gibi özellikler çatışmalara neden olabilir ancak aynı zamanda çatışma çözme becerilerini de geliştirebilir. Bu çalışma, bu çelişkili durumu göz önünde bulundurarak özel yetenekli öğrencilerin liderlik ve çatışma çözme becerilerini ne düzeyde sergilediğini ve nasıl ilişkilendirilebileceğini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, ortaokul düzeyindeki özel yetenekli öğrencilerin liderlik ve çatışma çözme becerilerini cinsiyete, sınıf düzeyine ve kardeşi olup olmama durumuna göre incelerken, aynı zamanda bu beceriler arasındaki ilişkiyi de korelasyonel bir bakış açısıyla ele almıştır. Bu çalışmanın, ortaokul düzeyinde özel yetenekli öğrencilerle liderlik ve çatışma çözme konusunda yapılan araştırmalara katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Çalışmada, 21. yüzyıl becerileri arasında önemli olan liderlik ve çatışma çözme becerilerinin özel yetenekli öğrencilerde ne düzeyde olduğunun ortaya konması hedeflenmiştir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin;

1. Çatışma çözme becerileri cinsiyet açısından farklılık göstermekte midir?
2. Çatışma çözme becerileri sınıf düzeyine açısından farklılık göstermekte midir?
3. Çatışma çözme becerileri kardeşi olup olmama durumuna açısından farklılık göstermekte midir?
4. Liderlik özellikleri cinsiyet açısından farklılık göstermekte midir?
5. Liderlik özellikleri sınıf düzeyine açısından farklılık göstermekte midir?
6. Liderlik becerileri kardeşi olup olmama durumuna açısından farklılık göstermekte midir?
7. Çatışma çözme becerileri ve liderlik özellikleri arasındaki ilişki var mıdır?

Yöntem

Bu çalışmada, özel yetenekli öğrencilerin çatışma çözme becerisi ile liderlik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemek için ilişkisel tarama modeli kullanılmaktadır. İlişkisel tarama nicel bir araştırma yöntemidir. İlişkisel tarama, iki veya daha fazla değişken arasındaki birlikte değişim durumunun varlığını belirlemeyi hedefleyen bir araştırma modelidir (Karasar, 2009). Bu yöntem genellikle mevcut bir durumu betimlemek için kullanılır ve iki veya daha fazla ölçülebilir değişken arasındaki ilişkinin derecesini ve varlığını belirlemeyi amaçlar (Gay vd., 2012). Bu çalışmada da liderlik becerileri ile çatışma çözme becerileri arasındaki ilişkiye ve bu iki değişkenin cinsiyet, sınıf düzeyi, kardeş durumu özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır. Çalışma 02.05.2023 tarihli Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından verilen 516611 numaralı etik kurul izniyle gerçekleştirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmada, özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin evrenini belirlemek için kolay ulaşılabilir durum örnekleme tercih edilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme, araştırmacının hızlı ve pratik bir şekilde örnekleme oluşturmasına olanak tanıyan yakın ve erişilebilir durumları seçmeyi amaçlayan bir yöntemdir (Yıldırım & Şimşek, 2021). Bu çalışmada, özel yetenekli ortaokul öğrencilerini örnekleme dahil etmek için Üstün Yetenekliler Eğitim Programları (ÜYEP) kapsamında yer alan öğrencilere başvurulmuştur. ÜYEP, Anadolu Üniversitesi bünyesindeki özgün tanılama, müfredat, öğretim, değerlendirme ve öğretmen eğitimi modellerini içeren bir programdır (Sak, 2011). Program, güz, bahar ve yaz dönemlerinde uygulanmaktadır. Bu bağlamda, ÜYEP hafta sonu ve yaz enstitüsü programlarına kayıtlı toplamda 147 öğrenci, çalışmanın örneklemini oluşturur. Bu öğrencilerin 70'i ÜYEP hafta sonu programına, 78'i ise ÜYEP yaz enstitüsü öğrencisidir. Çalışma grubuna ilişkin betimsel değerler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1*Örneklemin Cinsiyet ve Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı*

Sınıf düzeyi	Cinsiyet						Toplam	%
	Erkek			Kız				
	N	%	Ss	N	%	Ss		
5	39	26.53	0.69	15	10.20	0.67	54	36.73
6	33	22.4	0.62	18	12.24	0.59	51	34.69
7	12	8.16	0.64	9	6.12	0.48	21	14.28
8	14	9.52	0.48	7	4.76	0.55	21	14.28
Toplam	98	66.67	0.60	49	33.33	0.57	147	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi örneklemin %66.67'sini 98 erkek öğrenci oluştururken, geriye kalan %33.33'lük kısmını ise 49 kız öğrenci oluşturmaktadır. Sınıf düzeylerine bakıldığında, araştırmaya en fazla katılımın 54 öğrenci ile 5. sınıf düzeyinden olduğu görülmektedir. Bu sayıyı 51 öğrenci ile 6. sınıf öğrencileri takip ederken, 7. ve 8. sınıf düzeyinde ise her birinde 21'er öğrenci bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma sorularını yanıtlamak için Gürdoğan Bayır ve Gültekin (2019) tarafından geliştirilen Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği ve Roets Liderlik Değerlendirme Ölçeği (Roets, 1992'den uyarlayan Emir & Acar, 2012) kullanılmıştır. Bu ölçekler, çalışmanın odaklandığı konuları değerlendirmek için kullanılmıştır. Ayrıca araştırmacılar tarafından geliştirilen demografik bilgi formu da öğrencilere uygulanmıştır. Bu form, öğrencilerin araştırma sürecinde incelenecek değişkenlerle ilgili bilgileri toplamak amacıyla kullanılmıştır.

Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği

Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği, Gürdoğan-Bayır ve Gültekin (2019) tarafından 4. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme becerilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş ve bu çalışmanın amacına uygunluğu nedeniyle seçilmiştir. Ölçek, alan yazındaki benzer konulardaki ölçeklerden esinlenilerek oluşturulmuş ve 10-14 yaş aralığındaki çocuklarda çatışma çözme becerilerini değerlendirmek üzere tasarlanmıştır. Ölçek geliştirme sürecinde AFA sonrasında 22 maddeden oluşan ölçeğin DFA sonrasında elde edilen uyum iyiliği değerleri kabul edilebilir düzeydedir. 22 maddeden oluşan ölçek dörtlü likert tipindedir ve "Uzlaşmaya başvurma" ile "Şiddete başvurma" olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 88, en düşük puan 22'dir. Ölçeğin Alpha katsayısı 0.92 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada elde edilen verilerin güvenilirliği Cronbach's alpha ile değerlendirilmiş ve 0.781 olarak yüksek bir güvenilirlik düzeyi elde edilmiştir (Özdamar, 1999).

Roets Liderlik Değerlendirme Ölçeği

Roets Liderlik Değerlendirme Ölçeği, liderlik becerilerini "kendini değerlendirme" şeklinde ölçen tek boyutlu bir ölçektir. Roets (1992) tarafından geliştirilen bu ölçeğin Türkiye standardizasyonu Emir ve Acar (2012) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin 8-18 yaş aralığına uygulanabilmesi, bu çalışmada tercih edilmesinin temel nedenlerinden biridir. Ölçeğin orijinal formunda güvenilirlik çalışması test-tekrar test, paralel test, iç tutarlık ve madde analizi yöntemleriyle gerçekleştirilmiştir. Roets Liderlik Değerlendirme Ölçeği 26 maddeden oluşup ve beşli likert tipindedir. Ölçek tek boyuttan oluşmakta olup, ters kodlanan maddesi bulunmamaktadır. Ölçekten en düşük 26, en yüksek ise 130 puan alınabilmektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.91 olarak hesaplanmıştır (Çayırdağ & Acar, 2007). Bu çalışmada elde edilen güvenilirlik değeri ise 0.906 bulunmuş ve yüksek düzeyde güvenilirlik elde edilmiştir (Özdamar, 1999).

Demografik Bilgi Formu

Çalışma grubunun demografik bilgilerini toplamak için araştırmacılar tarafından bir bilgi formu geliştirilmiştir. Bu form, iki uzmanın görüşüne başvurularak tasarlanmış ve uzmanların önerileri dikkate alınarak son halini almıştır. Form, ölçeklerle birlikte aynı anda uygulanmış ve katılımcıların cinsiyet ve sınıf düzeyi gibi demografik bilgilerini içermektedir.

Verilerin Toplanması

Veriler 2022-2023 eğitim- öğretim yılı bahar dönemi ve yaz programında ÜYEP öğrencilerinden, yüz yüze şekilde araştırmacı tarafından toplanmıştır. Bahar döneminde hafta sonu programı dersleri sırasında ve yaz döneminde yaz dersleri bünyesinde dersleri yürüten öğretim elemanlarının uygun bulunduğu zamanlarda öğrenciler ölçek ve formu doldurmuşlardır. İlk yazar verileri Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi dersliklerinde ve yüz

yüze toplamıştır. Araştırmacı, katılımcılara yönergeleri hem yazılı olarak vermiş hem de gerektiğinde sözlü açıklamalarda bulunmuştur. Katılımcıların ölçekleri doldurması yaklaşık 15 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında elde edilen verilerin analizine geçilmeden önce, hatalı veya eksik doldurulan formlar kontrol edilmiş ve eksik doldurulan formlar analiz dışında bırakılmıştır (1 kişi). Analiz sürecine başlamadan önce ters kodlanan maddelerle ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Toplam 147 katılımcının verilerinden oluşan veri setinde, normallik testi sonucunda çarpıklık değerleri çatışma çözme için 2.72; liderlik için -0.15 olarak, basıklık değerleri ise çatışma çözme için -1.56; liderlik için -0.48 olarak bulunmuştur. Kline (2011) çarpıklık değerinin 3'ten büyük olduğunda basıklık değerinin ise 10'dan yüksek olduğunda soruna işaret edebileceğini ifade etmektedir. Bu bağlamda veriler normal dağılım göstermektedir. Normallik varsayımının sağlanması üzerine, analizler parametrik testlerle devam etmiştir (Şen & Yıldırım, 2019). Araştırma sorularının yanıtlanması için betimsel istatistikler, cinsiyete göre karşılaştırmalar için t-testi, sınıf düzeyine göre karşılaştırmalar için tek yönlü ANOVA testi, kardeş durumuna göre analizler için t testi kullanılmıştır. Betimsel analizlerde ortalama puanların daha kolay yorumlanması için kesme puanları hesaplanmıştır. Kesme puanları hesaplanırken $(n - m) / r = x$ formülü kullanılmıştır. Burada n değeri alınacak en yüksek değeri m en küçük değeri ifade ederken r değeri kaç düzeyde kesme yapılmak isteniyorsa onu ifade etmektedir. Daha sonra alınabilecek en küçük değere x değeri eklenerek aralıklar belirlenir (Uru & Dirimeşe, 2024; Zieky vd., 2006). Çalışmada liderlik ve çatışma çözme becerilerinin aynı anda analiz edilmesi için MANOVA testi koşulları sağlanamamış ve bu nedenle ANOVA tercih edilmiştir. Veri seti regresyon analizi için gereken koşulları sağlayamamıştır. Çatışma çözme becerileri ile liderlik becerileri arasındaki ilişki sadece korelasyon analizi kullanılarak incelenmiştir.

Bulgular

Çatışma Çözme Becerisine İlişkin Bulgular

Katılımcıların çatışma çözme becerilerinin cinsiyet, sınıf ve kardeşi olup olmamasına göre nasıl farklılaştığını belirlemek için bağımsız örneklem t testleri ve ANOVA analizleri gerçekleştirilmiştir. Çatışma çözme becerileri öncelikle cinsiyet açısından ele alınmıştır. Çatışma çözme ölçeğinde kesme puanları hesaplanırken kesme puanı hesaplama formülünden (Uru & Dirimeşe, 2024; Zieky vd., 2006) yararlanılmıştır. Alınabilecek en yüksek değer 4, en küçük puan 1'dir. Düzeyler düşük, orta ve yüksek olarak belirlenmiştir. Buna bağlı olarak 2 ve altı değerler düşük, 2-3 arası değerler orta ve 3-4 arası değerler yüksek kabul edilmiştir. Elde edilen ölçütlerle çatışma çözme becerileri cinsiyete göre değerlendirildiğinde kız ve erkek öğrencilerin ölçeğin tamamında ve alt boyutlarında şiddete başvurma da dahil olmak üzere yüksek puan aldıkları görülmektedir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre çatışma çözme becerilerinin karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları ise Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2

Çatışma Çözme Becerilerinin Cinsiyete Göre İncelenmesi

Ölçek ve boyutları	Cinsiyet	<i>n</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	<i>t</i>	<i>sd</i>	<i>p</i>																				
Çatışma çözme becerileri ölçeği	Kız	48	3.77	0.23	1.342	104.259	.182																				
	Erkek	98	3.72	0.26				Uzlaşmaya başvurma boyutu	Kız	48	3.84	0.19	2.082	144	.039	Erkek	98	3.75	0.25	Şiddete başvurma boyutu	Kız	48	3.66	0.36	0.4	96.95	.965
Uzlaşmaya başvurma boyutu	Kız	48	3.84	0.19	2.082	144	.039																				
	Erkek	98	3.75	0.25				Şiddete başvurma boyutu	Kız	48	3.66	0.36	0.4	96.95	.965	Erkek	98	3.66	0.37								
Şiddete başvurma boyutu	Kız	48	3.66	0.36	0.4	96.95	.965																				
	Erkek	98	3.66	0.37																							

Tablo 2'de, özel yetenekli öğrencilerin çatışma çözme becerilerinin cinsiyetlerine göre farklılıklarının anlamlılık düzeyini belirlemek için yapılan t-testi sonuçları gösterilmiştir. Bu analize göre, çatışma çözme becerileri açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir fark olmadığı ($p > .05$) belirlenmiştir. Çatışma çözme becerilerini oluşturan alt boyutlardan biri olan "uzlaşmaya başvurma" boyutunda ise anlamlı bir fark olduğu ($p < .05$) gözlemlenmiştir. Özel yetenekli kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre uzlaşmaya başvurma puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca "şiddete başvurma" boyutunda cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$).

Özel yetenekli öğrencilerinin çatışma çözme becerileri düzeylerinin sınıf düzeylerine göre ortalama değerleri incelendiğinde en yüksek ortalama 5. sınıflarda ($\bar{x} = 3.77$), en düşük değer ise 8. sınıflarda olduğu görülmüştür ($\bar{x} = 3.69$). Sınıf düzeyi bağlamında çatışma çözme becerileri değerleri incelendiğinde bütün sınıfların yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Ölçeğin alt boyutları incelendiğinde Uzlaşmaya Başvurma boyutunda en yüksek değer 5. sınıflarda ($\bar{x} = 3.81$) olduğu en düşük değer ise 6. sınıflarda ($\bar{x} = 3.75$) olduğu görülmektedir.

Değerler incelendiğinde bütün sınıf düzeylerinde Uzlaşmaya Başvurma becerilerinin ölçeğe göre yüksek olduğu ifade edilebilir. Ölçeğin diğer bir boyutu Şiddete Başvurma boyutu incelendiğinde en yüksek değer 5. sınıflarda ($\bar{x} = 3.69$) olduğu, en düşük değer ise 8. sınıflarda ($\bar{x} = 3.56$) olduğu görülmektedir. Değerlere göre bütün sınıf düzeylerinde şiddete başvurma düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir. Özel yetenekli öğrencilerin çatışma çözme becerileri düzeylerinin sınıf düzeylerine göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla ANOVA testi uygulanmıştır. Tüm gruplar ve alt gruplar için normal dağılım sağlandığı için ANOVA testi kullanılmıştır. Bulgular Tablo 3'te sunulmuştur. Tablo 3'te görüldüğü üzere çalışma kapsamında 5., 6., 7. ve 8. sınıf düzeylerinde özel yetenekli öğrencilere ulaşılmıştır. Çatışma çözme becerileri ölçeğinde ve ayrıca alt boyutlarında da sınıf düzeyinde anlamlı bir fark ($p > .05$) olmadığı görülmüştür.

Tablo 3

Çatışma Çözme Becerilerinden Elde Edilen Puanların Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesi

Ölçek ve boyutları		Kareler toplamı	<i>sd</i>	Kareler ortalaması	<i>F</i>	<i>P</i>
Çatışma çözme becerileri ölçeği	Gruplar arası	61.179	3	20.393	.665	.575
	Gruplar içi	4384.057	143	30.658		
	Toplam	4445.236	146			
Uzlaşmaya başvurma boyutu	Gruplar arası	1734.387	3	8.075	.702	.552
	Gruplar içi	1644.637	143	11.501		
	Toplam	1668.862	146			
Şiddete başvurma boyutu	Gruplar arası	16.046	3	5.349	.610	.610
	Gruplar içi	1254.07	143	8.770		
	Toplam	1270.116	146			

Çatışma çözme becerileri ve alt ölçek puan ortalamaları incelendiğinde özel yetenekli öğrencilerin kardeşlerinin olup olmamasına durumuna göre ortalama değerleri 3 ve 4 arasındadır. Bu nedenler belirlenen kesme puanlarına göre kardeşi olsa da olmasa da çatışma çözme becerileri, uzlaşmaya başvurma ve şiddete başvurma düzeylerinin yüksek olduğu ifade edilebilir. Özel yetenekli öğrencilerin çatışma çözme becerilerinin kardeş göre değişip değişmediğini belirlemek için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4

Katılımcıların Çatışma Çözme Becerilerinin Kardeşi Olup Olmamasına Göre İncelenmesi

Ölçek boyutları	Kardeş	<i>n</i>	\bar{x}	<i>Ss</i>	<i>t</i>	<i>sd</i>	<i>p</i>
Çatışma çözme becerileri ölçeği	Yok	56	3.75	0.22	.576	145	.565
	Var	91	3.73	0.27			
Uzlaşmaya başvurma boyutu	Yok	56	3.77	0.24	-.505	145	.615
	Var	91	3.79	0.25			
Şiddete başvurma boyutu	Yok	56	3.73	0.31	1.670	145	.097
	Var	91	3.62	0.40			

Tablo 4'te görüldüğü gibi özel yetenekli öğrencilerin çatışma çözme becerileri ve alt boyutlardaki becerilerin kardeş sahibi olup olmama durumuna göre farklılaşmamaktadır. Ortalama değerlerin bütün beceri gruplarında birbirine yakın değerler aldığı da görülmektedir.

Liderlik Becerisine İlişkin Bulgular

Katılımcıların liderlik becerilerinin cinsiyet, sınıf ve tek çocuk olup olmamasına göre nasıl farklılaştığını belirlemek için bağımsız örneklem t testi ve ANOVA analizleri kullanılmıştır. Liderlik özellikleri ilk etapta cinsiyet açısından incelenmiştir. Roets Liderlik Değerlendirme Ölçeği kesme puanları hesaplanırken kesme puanı hesaplama formülünden (Zieky vd., 2006) yararlanılmıştır. Alınabilecek en yüksek değer 5, en küçük puan 1'dir. Düzeyler düşük, orta ve yüksek olarak belirlenecektir. Buna bağlı olarak 2.33 ve altı değerler düşük, 2.34-3.66 arası değerler orta ve 3.67-5 arası değerler yüksek kabul edilmiştir. Buna göre liderlik becerileri kız ve erkek öğrencilerin yüksek puan aldıkları görülmektedir. Tablo 5'te, özel yetenekli öğrencilerin liderlik özelliklerinin cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterdiği belirlenmiştir ($p < .05$). Liderlik özellikleri, özel yetenekli kız öğrenciler lehine anlamlı bir şekilde daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 5

Liderlik Özelliklerinin Cinsiyete Göre İncelenmesi

Ölçek	Cinsiyet	n	\bar{x}	Ss	t	Sd	p
Roets liderlik değerlendirme ölçeği	Kız	48	4.24	0.49	2.380	114	0.019
	Erkek	98	4.02	0.55			

Özel yetenekli öğrencilerinin liderlik becerileri sınıf düzeylerine göre ortalama değerleri incelendiğinde en yüksek ortalama 6. sınıflarda ($\bar{x} = 4.19$), en düşük ortalama değer ise 7. sınıflarda görülmüştür ($\bar{x} = 3.82$). Sınıf düzeyi bağlamında liderlik becerileri değerleri incelendiğinde bütün sınıfların yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin liderlik düzeylerinin sınıf düzeylerine göre değişip değişmediğinin belirlenmesi amacıyla tek yönlü ANOVA uygulanmıştır. Tüm örnekleme ve alt gruplarda normal dağılım sağlandığı için ANOVA yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 6’da görülmektedir.

Tablo 6

Liderlik Özelliklerinden Elde Edilen Puanların Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesi

Ölçek	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
Roets liderlik değerlendirme	Gruplar arası	1734.387	3	578.129	2.985 .033
	Gruplar içi	27694.711	143	193.669	
	Toplam	29429.098	146		

Tablo 6’da görüldüğü gibi özel yetenekli öğrencilerin liderlik beceri düzeyleri sınıf düzeyine göre anlamlı fark göstermektedir ($p < .05$). Bu farkın kaynağını belirlemek için izleme testleri gerçekleştirilmiştir. Varyansların eşdeğer dağıldığı veri setinde ($p = .058 > .05$), veri dağılımının birbirine yakın olmadığı durumlarda, anlamlı farklılık için kullanılan izleme testi olarak Gabriel kullanılmıştır (Gabriel, 1978) (bk. Tablo 7).

Tablo 7

Gabriel İzleme Testine Ait Sonuçlar

	Sınıf	Sınıf	p
Gabriel	5	6	.99
		7	.10
		8	.60
	6	5	.99
		7	.04
		8	.38
	7	5	.10
		6	.04
		8	.97
	8	5	.60
		6	.38
		7	.97

İzleme testi analizleri incelenirken Bonferonni düzeltmesi yapılarak anlamlılık değeri 4 gruplu bir analiz olması nedeniyle .0125 olarak belirlenmiş ve 1. tip hatadan kaçınılması amaçlanmıştır (Huck, 2012). Düzeltme işleminin sonucunda sınıflar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Roets Liderlik Değerlendirme Ölçeği’nden elde edilen puan ortalamaları incelendiğinde özel yetenekli öğrencilerin kardeşlerinin olup olmamasına durumuna göre ortalama değerleri 4 ve 5 arasındadır. Bu nedenle belirlenen kesme puanlarına göre kardeşi olsa da olmasa da liderlik becerilerinin yüksek olduğu ifade edilebilir. Son olarak katılımcıların liderlik becerileri kardeşleri olup olmaması durumuna göre de incelenmiş ve analiz sonuçları Tablo 8’de paylaşılmıştır.

Tablo 8

Katılımcıların Liderlik Becerilerinin Kardeşi Olup Olmamasına Göre İncelenmesi

Ölçek	Kardeş	n	\bar{x}	Ss	t	sd	p
Roets liderlik değerlendirme ölçeği	Yok	56	4.12	0.54	.546	145	0.586
	Var	91	4.07	0.55			

Tablo 8’de görüldüğü gibi özel yetenekli öğrencilerin kardeşlerinin olup olmaması liderlik beceri düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark oluşturmamaktadır ($p = .58 > .05$). Ortalamaların da birbirine oldukça yakın değerler olduğu görülmektedir.

Çatışma Çözme Becerisi ile Liderlik Becerisinin İlişisine İlişkin Bulgular

Katılımcıların çatışma çözme becerileri ve liderlik becerileri arasındaki ilişki korelasyon değerleri analiz edilerek incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9

Özel Yetenekli Öğrencilerin Çatışma Çözme Becerileri ile Liderlik Düzeyleri Arasındaki Korelasyon Değerleri

Ölçekler	ÇÇB	RLD	UB	ŞB
Çatışma çözme becerileri	1*			
Roets liderlik değerlendirme	0.378*	1*		
Uzlaşma başvurma	0.889*	0,456*	1*	
Şiddete başvurma	0.851*	0,185**	0,517*	1*

* $p < .05$; ** $p < .01$.

Not: ÇÇB = çatışma çözme becerileri; RLD = roets liderlik değerlendirme; ŞB = şiddete başvurma, UB = uzlaşma başvurma.

Analizler sonucunda elde edilen değerler, özel yetenekli öğrencilerin çatışma çözme becerileri ile liderlik özellikleri arasında anlamlı ($p < .05$), pozitif ve orta düzeyde ($r = 0.378$) bir korelasyon olduğunu göstermektedir (Çokluk vd., 2012). Alt boyutların da değerlendirmeye alındığı analizde, Roets Liderlik Değerlendirme Ölçeği’nin çatışma çözme becerileri alt boyutu olan uzlaşmaya başvurma boyutuyla en yüksek ($r = 0.456$) ilişkiye sahip olduğu görülmektedir.

Tartışma

Bu çalışmada özel yetenekli öğrencilerin liderlik ve çatışma çözme becerileri çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmiştir. Çatışma Çözme Becerileri Ölçeğinden alınan puanlarda erkek ve kız öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Benzer şekilde Tapan (2006) tarafından yürütülen Barış Eğitimi Programı’nın çatışma çözme becerilerine etkisini inceleyen yüksek lisans tezinde de cinsiyetler arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir. Deney ve kontrol gruplarındaki kız ve erkek öğrenciler arasında çatışma çözme eğilimleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Benzer şekilde, Latipun ve diğerleri (2012) lise öğrencileriyle yürütülen bir çalışmada da bu sonuç desteklenmiştir. İlgili çalışma erkek ve kız lise öğrencilerinin çatışma çözme stratejileri açısından anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Toplam puanlarda farklılık gözlenmemesinin bir diğer nedeni, çalışmaya katılan öğrencilerin benzer kültürel arka planlara sahip olmaları olabilir.

Çatışma Çözme Becerileri Ölçeğinin uzlaşmaya başvurma alt boyutunda, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla uzlaşmaya başvurduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, Yavuzer ve diğerleri (2013) yaptığı bir çalışmada da desteklenmiştir; kızların erkeklere göre daha fazla problem çözücü davranışlar sergilediği ortaya konmuştur. Benzer şekilde, Ayas ve diğerleri (2010) bir çalışmada da erkek öğrencilerin kız öğrencilerine göre daha az işbirlikçi davranışlara başvurduğu görülmüştür. Latipun ve diğerleri (2012) çalışmada da benzer bir sonuç elde edilmiş; erkek ve kız ergenler arasında uzlaşmacı davranış puanlarında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu durum kız ve erkek doğasıyla da uyumludur. Kenny ve diğerleri (2005) belirttiği gibi kız ve erkeklerin farklı bir doğası vardır. Kızlarda arkadaşlık ilişkileri önemliyken erkeklerde bu duruma yönelik duygular azalmaya başlayabilir. Ayrıca hemcinsler arasında yaşanan çatışmalarda kızlar duygusal nedenlerden dolayı erkeklere göre daha fazla etkilenebilmektedir. Gerçekleştirilen araştırmada cinsiyetler arasında kız öğrencilerin uzlaşma puanları anlamlı bir şekilde erkek öğrencilerden daha yüksektir.

Çatışma Çözme Becerileri ölçeği ve alt boyutlarından elde edilen puanların analizi sonucunda, çatışma çözme becerileri ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuç, Rehber ve Atıcı’nın (2009) ortaokul öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerine göre çatışma çözme davranışlarını incelediği bir çalışmayla uyumludur. Sınıflar arasında anlamlı bir farklılık düzeyinin olmamasının nedeni öğrencilerin aynı gelişim dönemlerinde yani ergenliğin ilk dönemlerinde olması olabilir. Ayrıca biyolojik gelişimin yanında benzer biliş düzeylerinde olmaları da sınıflar arasında farklılık olmamasını etkilemiş olabilir.

Çalışmada özel yetenekli öğrencilerin kardeşlerinin olup olmasının çatışma çözümü becerilerine etkisi incelenmiştir. Kardeşi olan bir birey kardeşiyle olumlu paylaşımlarda bulunabileceği gibi karşılaşarak çatışma veya rekabet durumlarıyla başa çıkmak zorunda da kalabilir (Buist vd., 2013). Örneğin Grenier (1985), özel yetenekli olan ve olmayan kardeşler arasında rekabet yaşanabileceğini ve sonrasında kardeşler arasındaki ilişkilerin olumsuz etkilenebileceğini belirtmiştir. Tucker ve Finkelhor, (2017) özel yetenekli bireylerin kardeşleriyle çatışma yaşadıkları durumların daha çok ailelerinden destek alamadıkları durumlarda yaşandığını belirtmişlerdir. Bu çalışmada özel yetenekli öğrencilerin kardeşlerinin olup olmaması durumu çatışma çözme becerileri üzerinde fark yaratmamıştır. Bunun bir nedeni güncel çalışmadaki öğrenci ailelerinin kardeşler arasında

dengeli bir yaklaşım benimsemesi olabilir. Ayrıca kardeş sıralamasında büyük veya küçük kardeş olmak çatışma çözümüne yaklaşımlarda değişim yaratabilir; ilerleyen çalışmalarda kardeş sırası da dikkate alınabilir.

Özel yetenekli öğrencilerin cinsiyetleri, sınıf düzeyleri ve kardeş durumları değişkenleri açısından incelenmiş ve sonuçlar tartışılmıştır. Bunlara ek olarak öğrencilerin ölçekten aldıkları çatışma çözme beceri puanları her alt grupta yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu durum çalışmanın çıkış noktasında özel yetenekli öğrencilerin farklı sosyal-duygusal gelişim gösterebilmelerinin, farklı karakteristik özellikleri olmasının çatışma çözümüne olumsuzdan daha çok olumlu bir katkısı olabileceğini düşündürülebilir. Konuyla ilgili olarak Koçdaş (2020) duygusal zekâ boyutunu ele almış ve duygusal zekâ düzeyi ile çatışma çözme düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmiştir.

Araştırmada özel yetenekli öğrencilerin liderlik özellikleri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, liderlik özelliklerinin özel yetenekli kız öğrencilerin lehine anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgular, Ataman'ın (2019) çalışması ve Emir ve Acar'ın (2012) çalışması ile desteklenmektedir. Çalışmadaki sonuçlar, 21. yüzyıl becerilerinin liderlik kapsamında ele alınması ve kadınlara atfedilen özelliklerin liderlik yetenekleriyle ilişkilendirilmesiyle açıklanabilir. Örneklemin kız öğrencilerden oluşmasının, özellikle ÜYEP gibi seçici bir programa başvurmuş olan öğrencilerin liderlik özelliklerini yansıttığı düşünülmektedir. ÜYEP'e başvuran kız öğrencilerin zaten girişimci ve liderlik potansiyeli yüksek olabileceği, bu nedenle liderlik özelliklerinin kız öğrenciler lehine yüksek bulunabileceği öne sürülmektedir. Ancak diğer çalışmalardan elde edilen bulgularla bu sonuçlar çelişmektedir. Sıkıcıkoğlu (2019) ve Tapşın'ın (2019) çalışmalarında liderlik özelliklerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür. Sınıf düzeyi de liderlik özellikleri üzerinde etkili olabilir. Roets Liderlik Değerlendirme Ölçeği'nden elde edilen bulgular, farklı sınıf düzeyleri arasında liderlik özelliklerinde anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir. Semiz'in (2011) çalışması da bu bulguyu desteklemektedir. Tapşın'ın (2019) çalışmasında ise bu farklılık bulunmamıştır. Bu farklı sonuçların nedeni, farklı örneklem grupları ve demografik özellikler olabilir. Çalışmadaki liderlik değişkeni katılımcıların kardeşi olup olmaması durumuna göre de incelenmiştir. Özel yetenekli bireyler, bildiklerini paylaşma amacıyla belli konularda kardeşlerine rehberlik edebileceği gibi, özellikle yaşça büyük kardeşlerinden bir şeyler öğrenmeye de açık olabilirler (David vd., 2009). Bu durum liderlik etme becerilerini olumlu etkileyebilir. Bu araştırmada özel yetenekli öğrencilerin kardeşlerinin olup olmaması durumu liderlik becerileri üzerinde bir fark oluşturmamıştır. Bunun bir nedeni Türk toplumundaki hiyerarşik yapı ve ailelerde daha ebeveynlere liderlik rolü düşmesi (Canbolat vd., 2010) ile kardeş durumundan bağımsız bir sonuç oluşması olabilir. Ayrıca Stodgill'in (1974) belirttiği gibi liderlik görev tamamlama motivasyonu ve özgünlük gibi özellikleri gerektirmektedir. Bahsedilen bu özellikler aynı zamanda özel yetenekli öğrencilerinde özellikleri arasında belirtilmektedir (Hodge & Kemp, 2000). Ancak kardeş sayısı, sırası, diğer kardeşlerin de özel yetenekli olup olmaması gibi durumları da ele alan çalışmalar yapılsa daha kapsayıcı sonuçlara ulaşılabilir.

Katılımcıların liderlik becerileri cinsiyetleri, sınıf düzeyleri ve kardeş durumları açısından incelenmiş liderlik ölçek puanları her alt grupta yüksek düzeyde bulunmuştur. Konuyla ilgili olarak Emir ve Acar (2012) zekâ düzeyi ve liderlik becerileri arasında anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Özel yetenekli öğrencilerin zekâ düzeyleri, farklı karakteristik özellikleri liderlik becerilerini olumlu etkiliyor olabilir.

Araştırma sonuçlarına göre, özel yetenekli öğrenciler arasında çatışma çözme becerileri ile liderlik özellikleri arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu ilişkinin doğrudan desteklendiği ya da aksini gösteren bir çalışmaya bu çalışma kapsamında ulaşılamamıştır, ancak alan yazında bu ilişkiyi destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Dakhllallah ve Ahmad'ın (2022) çalışmalarında, özel yetenekli öğrencilerin sosyal-duygusal özellikleri ele alınmış ve liderlik ile çatışma çözme becerilerine atıfta bulunan sosyal çevreye karşı duyarlılık, iş birliği ve sosyal ilişkileri sürdürmeye yönelik eylemlilik gibi özelliklerin yer aldığı belirtilmektedir. Ayrıca özel yetenekli öğrencilerin çatışma çözme becerilerinin ortalamasının üzerinde olduğu ve liderlik özelliklerine sahip olduklarına dair bulgulara da atıfta bulunulmuştur. Öztürk-Çiftçi ve Erkanlı (2020) liderlik ve çatışma çözme üzerine yapılan çalışmalarda, çeşitli liderlik yönelimlerinin çatışma çözme üzerindeki etkilerini ortaya koymuşlardır. Bu da liderlik özellikleri ile çatışma çözme becerileri arasındaki ilişkiyi destekleyen bulgulara bir örnek teşkil etmektedir. Çalışmada ayrıca cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerinin liderlik özellikleri ve çatışma çözme becerileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Cinsiyet analizlerinde, kız öğrencilerin liderlik özellikleri açısından avantajlı olduğu ve çatışma çözme becerilerinde ise daha uzlaşmacı davrandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf düzeyi analizlerinde ise liderlik özellikleri üzerinde sınıf düzeyinin belirleyici rol oynadığı, ancak çatışma çözme becerileri üzerinde belirleyici bir rolü olmadığı bulunmuştur. Sonuç olarak, özel yetenekli öğrenciler arasında liderlik özellikleri ile çatışma çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve mevcut ilişkinin cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenleriyle de ilişkilendirilebileceği bulguları elde edilmiştir. Bu sonuçlar, özel yetenekli öğrencilerin liderlik ve çatışma çözme becerilerinin birbirini etkileyen ve destekleyen özellikler

içerdiğini göstermektedir. Bu durumun nedenlerinden biri de özel yetenekli öğrencilerde görülebilen güçlü dil gelişimi, etkili strateji kullanımı (Davis & Rimm, 2014); arabuluculuk becerisi, objektif karar verme (Bildiren, 2018) gibi özelliklerin hem çatışma çözümünde hem de liderlik becerilerinde olumlu katkı sağlayabilecek karakteristik özelliklerin varlığı olabilir.

İlerleyen araştırmalarda liderlik ve çatışma çözme becerileri arasındaki ilişkiyi daha detaylı incelemek için daha büyük örneklerle çalışılarak yordayıcı analizler kullanılabilir. Çatışma çözme ve liderlik becerilerinde etkili olabilecek iletişim becerileri gibi değişkenler aracı değişken olarak yapılacak araştırmalara dahil edilebilir. Daha büyük örnekleme her sınıf düzeyinde, farklı kardeş sayısı-sırası-cinsiyeti gibi çeşitlilik içeren daha fazla katılımcı ile ulaşılabilen yeni çalışmalar desenlenmesi daha derinlemesine çıkarımlar yapmaya katkı sağlayabilir. Çatışma çözme ve liderlik becerilerinin desteklenmesi ve geliştirilmesi adına özel yetenekli öğrencilerin kendilerinin yanı sıra aileleri ve öğretmenleri gibi farklı paydaşların da dahil edildiği uygulamalı çalışmalar gerçekleştirilebilir. Potansiyel liderler olabilecek özel yetenekli öğrencilerin, kendileri veya liderlik ettikleri ekip içerisinde çeşitli çatışmaları çözme sorumlulukları olabilir. Bu nedenle bu potansiyellerini fark edebilecekleri ve olumlu yönde destekleyebilecekleri eğitim uygulamaları da yararlı olabilir. Örneğin bir programda eğitim alan özel yetenekli öğrencilere zenginleştirme etkinlikleri kapsamında bu tür uygulamalar yapılabilir.

Yazarların Katkı Düzeyleri

Birinci yazar, kuramsal yapı, yöntem, analiz, bulguların görselleştirilmesi ve raporlama konularında katkıda bulunurken; ikinci yazar, kuramsal yapı, yöntem, analiz, bulguların görselleştirilmesi ve raporlama-düzenleme aşamalarında görev almıştır. Üçüncü yazar ise analiz, bulguların görselleştirilmesi ve raporlama-düzenleme süreçlerine katkı sağlamıştır.

Kaynaklar

- Akarsu, Ö., & Mutlu, B. (2017). Üstün yetenekli çocukları anlamak: Çocukların sosyal ve duygusal sorunları. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 112-116.
- Akyürek, M. İ. (2020). Özel yetenekli öğrencilerde liderlik. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 12(2), 198-219. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sobiadsbd/issue/57298/725163>
- Ataman, S. (2019). *Üstün zekâlı olan ve olmayan çocukların liderlik potansiyelinin incelenmesi* (Tez Numarası: 569087) [Yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ayas, T., Deniz, M., Kağan, M., & Kenç, M. F. (2010). An investigation of conflict resolution strategies of adolescents. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2, 3545-3551. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.549>
- Aydın, E. (2017). *Ergenlerde çatışma çözme ve anne baba tutumlarının incelenmesi* (Tez Numarası: 456570) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Baldwin, A. Y. (2002). Culturally diverse students who are gifted. *Exceptionality*, 10, 139-147. https://doi.org/10.1207/S15327035EX1002_7
- Betts, G. T., & Neihart, M. F. (1985). Eight effective activities to enhance the emotional and social development of the gifted and talented. *Roepers Review*, 8(1), 18-23. <https://doi.org/10.1080/02783198509552921>
- Bildiren, A. (2018). *Üstün yetenekli çocuklar*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bodine, J. R., Crawford, K. D., & Schrupf, F. (2002). *Creating the peaceable school: A comprehensive program for teaching conflict resolution*. Research Press.
- Bryman, A. (1992). *Charisma and leadership*. Sage.
- Buist, K. L., Dekovic, M., & Prinzie, P. (2013). Sibling relationship quality and psychopathology of children and adolescents: A meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 33(1), 97-106. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2012.10.007>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Canbolat, E. Ö., Beraha, A., Çeliksoy, E., & Türker, Y. (2010). Türk liderlik profili: Türk siyasi liderleri üzerine niteliksel bir çalışma. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 2(2), 37-45. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sobiadsbd/issue/11350/135627>
- Canöz, K., & Öndoğan, A. (2015). Kriz yönetiminde dönüştürücü liderin rolü. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3(1), 36-61. <https://doi.org/10.19145/guifd.15810>
- Cansoy, R., Türkoğlu, M. E., & Parlar, H. (2016). Liderlik özellikleri: Bir ölçek geliştirme çalışması ve öğrencilere yönelik bir araştırma. *Millî Eğitim Dergisi*, 45(212), 139-159. <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/36138/405992>
- Çayırdağ, N., & Acar, S. (2007, 5-7 Eylül). *Roets'un liderlik değerlendirme ölçeğinin (RLDÖ) güvenilirlik ve geçerlik çalışması* [Sözlü bildiri], 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, Türkiye.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları* (2. baskı). Pegem Akademi.
- Çolakoğlu, M. (2005). Eğitim örgütlerinde değişim ve liderlik. *HAYEF Journal of Education*, 2(1), 63-77. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/93038>
- Dakhlallah, N. M., & Ahmad, J. A. S. (2022). Social and emotional characteristics of gifted children. *Journal of Positive School Psychology*, 6(8), 728-740. <https://www.journalppw.com/index.php/jpsp/article/view/9808/6400>
- David, H., Gil, M., & Raviv, I. (2009). Sibling relationships among eilat families with at least one gifted child. *Gifted and Talented International*, 24(2), 71-88. <https://doi.org/10.1080/15332276.2009.11673531>
- Davis, G. A., & Rimm, S. B. (2014). *Education of the gifted and talented*. Prentice-Hall.

- Demirel, Ş. & Sak, U. (2011). Yetenek hiyerarşisi: Üstün yetenek türlerinin toplumsal değerleri üzerine bir araştırma. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 1(1), 61-76. <https://theeducationjournals.com/index.php/talent/article/view/5>
- Deutsch, M. (1949). An experimental study of the effects of co-operation and competition upon group process. *Human relations*, 2(3), 199-231. <https://doi.org/10.1177/001872674900200301>
- Droisy, R. H., & Gaundron, Z. C. (2003). Interpersonal conflict resolution strategies in children: A father-child co-construction. *European Journal of Psychology of Education*, 18(2), 157-169. <https://doi.org/10.1007/BF03173482>
- Elekoğlu, F., & Demirdağ, S. (2020). Investigation of school principals' 21st century skills, communication skills, and leadership styles according to teachers' perceptions. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 8, 101-117. https://www.researchgate.net/publication/342444476_Investigation_of_School_Principals'_21_st_Century_Skills_Communication_Skills_and_Leadership_Styles_According_to_Teachers'_Perceptions.
- Emir, S., & Acar, S. (2012). Zekâ-liderlik ilişkisi: üstün zekâlı olan ve olmayan öğrencilerin liderlik becerilerinin karşılaştırılması. *HAYEF Journal of Education*, 4(2), 189-201.
- Ersoy, Ö., & Avcı, N. (2004). Üstün zekâlı ve üstün yetenekliler. M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu & A. E. Bilgili (Eds.) *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı* içinde (ss. 195-210). İstanbul Çocuk Vakfı Yayınları.
- Gabriel, K. R. (1978). A simple method of multiple comparison of means. *Journal of The American Statistical Association*, 73(264), 724-729. <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/01621459.1978.10480084?needAccess=true>
- Gay, L. R., Mills, G. E., & Airasian, P. W. (2012). *Educational research: Competencies for analysis and applications*. Pearson.
- George, J. M., & Jones, G. R. (2011). *Understanding and managing organizational behavior* (6th ed.). Pearson.
- Goethals, G. R., Sorenson, G. J., & Burns, J. M. (2004). *Encyclopedia of leadership*. Sage Publications.
- Grenier, M. E. (1985). Gifted children and other siblings. *Gifted Child Quarterly*, 29(4), 164-167. <https://doi.org/10.1177/001698628502900405>
- Gür, Ç. (2017). *Eğitimsel ve sosyal-duygusal bakış açılarıyla üstün yetenekli çocuklar*. Anı Yayıncılık.
- Gürdoğan-Bayır, Ö., & Gültekin, M. (2019). Çatışma çözme becerisi ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(1), 214-239. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/639214>
- Hamilton, M., & Tafoya, M. (2012). Toward a collective frame-work on verbal aggression: Hierarchical and antagonistic processes. *Journal of Language and Social Psychology*, 31, 112-130. <https://doi.org/10.1177/0261927X11425038>
- Huck, S. W. (2012). *Reading statistics and research* (6th ed.). Pearson.
- Hocker, J. L., & Wilmot, W. W. (2016). *Interpersonal conflict*. McGraw Hill Education.
- Hodge, K. A., & Kemp, C. R. (2000). Exploring the nature of giftedness in preschool children. *Journal for the Education of the Gifted*, 24(1), 46-73. <https://doi.org/10.1177/016235320002400103>
- Jit, R., Sharma, C. S., & Kawatra, M. (2016). Servant leadership and conflict resolution: A qualitative study. *International Journal of Conflict Management*, 27(4), 591-612. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IJCMA-12-2015-0086/full/html>
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1995). *Reducing school violence through conflict resolution*. Association for Supervision and Curriculum Development.
- Johnson, D. W., & Johnson, F. P. (2014). *Joining together: Group theory and group skills* (11th ed.). Prentice-Hall.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar-ilkeler-teknikler*. Nobel.

- Kaya, A., Balay, R., & Göçen, A. (2012). The level of teachers' knowing, application and training need on alternative assessment and evaluation techniques. *Journal of Human Sciences*, 9(2), 1229-1259. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/ijhs/article/view/2272>.
- Kenny, M., McEachern, A. G., & Aluede, O. (2005). Female bullying, prevention and counselling intervention. *Journal of Social Sciences*, 8(Special Issue), 13-19.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and Practice of structural equation modeling*. The Guilford Press.
- Koçdaş, Z. (2020). *Çalışanların duygusal zekâ düzeyleri ile çatışma çözme düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez Numarası: 640534) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kohn, A. (1992). *No contest: The case against competition*. Houghton Mifflin.
- Latipun, S., Nasir, R., Zainah, A. Z., & Khairudin, R. (2012). Effectiveness of peer conflict resolution focused counseling in promoting peaceful behavior among adolescents. *Asian Social Science*, 8(9). <https://doi.org/10.5539/ass.v8n9p8>
- Maranga, K., & Sampayo, J. (2015). Management and leadership in a global environment. *Journal of Management Policy and Practice*, 16(1), 83. <https://eds.p.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=f0f881e0-849b-47aa-a47d-fb1205df68df%40redis>
- Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. (2018). *T.C. Resmi Gazete*, (30471), 7 Temmuz 2018, 22-77. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>
- Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2023). *21. yüzyıl becerileri ve değerlere yönelik araştırma raporu*. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_05/11153521_21.yy_becerileri_ve_degerlere_yonelik_a_rastirma_raporu.pdf
- Ngara C., & Parath, M. (2004). Culture of Zimbabwe's views of giftedness. *High Ability Studies*, 15, 190-209. <https://doi.org/10.1080/1359813042000314772>
- Northouse, P. G. (2016). *Leadership: Theory and practice* (7th ed.). Sage publications.
- Özbay, Y., & Palancı M. (2011). Üstün yetenekli çocuk ve ergenlerin psikososyal özellikleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 89-108. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sakaefd/issue/11218/133963>
- Özbey-Gökçe, F., Ellibeş-Cerrah, H., & Arpaz-Ünsal Ş. (2021). Özel yetenekli çocukların kendi arkadaşlık ilişkilerine yönelik görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 22(1), 113-145. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.621484>
- Özdamar, K. (1999). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi-1*. Kaan Kitabevi.
- Öztürk-Çiftçi, D., & Erkanlı, H. (2020). Dört ve beş yıldızlı otel işletmeleri çalışanlarının işe adanmışlık düzeylerinin demografik değişkenlere göre incelenmesi: Orta ve doğu karadeniz bölgesi örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 336-347. <https://dergipark.org.tr/en/pub/gumus/issue/55299/678028>
- Rehber, E., & Atıcı, M. (2009). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerine göre çatışma çözme davranışlarının incelenmesi. *Journal of the Cukurova University Institute of Social Sciences*, 18(1). <https://eds.p.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=7e5ec751-9a5a-460d-ae5f-ecce2b943dde%40redis>
- Ronksley-Pavia, M., & Neumann, M. M. (2022). Exploring educator leadership practices in gifted education to facilitate online learning experiences for (re)engaging gifted students. *Education Sciences*, 12(2), 99. <https://doi.org/10.3390/educsci12020099>
- Rost, J. C. (1991). *Leadership for the twenty-first century*. Praeger.
- Sak, U. (2011). Üstün yetenekliler eğitim programları modeli (ÜYEP) ve sosyal geçerliği. *Eğitim ve Bilim*, 36(161). <https://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/893/297>

- Semiz, H. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinde sporun liderlik üzerine etkisi (Hendek örneği)* (Tez Numarası: 328017) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Sıkıcıkoğlu, İ. (2019). *İlkokul öğrencilerinin liderlik düzeylerinin zekâ düzeyi ve demografik değişkenler açısından incelenmesi* (Tez Numarası: 328017) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Silverman, L. K. (1994). The moral sensitivity of gifted children and the evolution of society. *Roeper Review*, 17(2), 110-116. <https://doi.org/10.1080/02783199409553636>
- Sternberg, R. J. (2007). A systems model of leadership: WICS. *American Psychologist*, 62(1), 34. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.62.1.34>
- Stogdill, R. M. (1950). Leadership, membership and organization. *Psychological Bulletin*, 47(1), 1. <https://doi.org/10.1037/h0053857>
- Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of leadership: A survey of theory and research*. Free Press.
- Şen, S., & Yıldırım, İ. (2019). *Eğitimde araştırma yöntemleri*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Tapan, Ç. (2006). *Bariş eğitimi programının öğrencilerin çatışma çözme becerileri üzerindeki etkilerinin incelenmesi* (Tez Numarası: 189835) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tapşın, F. O. (2019). *Serbest zamanlarında spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin liderlik becerilerinin incelenmesi* (Tez Numarası: 568094) [Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tucker, C. J., & Finkelhor, D. (2017). The state of interventions for sibling conflict and aggression: A systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 18(4), 396-406. <https://doi.org/10.1177/1524838015622438>
- Türnüklü, A. (2005). Lise öğrencilerinin çatışma çözüm strateji ve taktiklerinin sosyal oluşturmacılık kuramı perspektifinden incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 42, 225-278. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kuey/issue/10355/126794>
- Tüysüz, B. (2007). *Öğrenci liderliği programının 6.sınıf öğrencilerinin liderlik rolleri ve davranışlarına etkisinin incelenmesi* (Tez Numarası: 210312) [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Uru, M. K., & Dirimeşe, E. (2024). Üniversite öğrencileri yoksulluk algısı ölçeği geliştirme çalışması. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(2), 613-628. <https://doi.org/10.33206/mjss.1270295>
- Uyar, A., & Çiçek, B. (2021). Farklı branşlardaki öğretmenlerin 21. yüzyıl becerileri. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 1-11. <https://doi.org/10.21733/ibad.822410>
- Yan, K., & Berliner, D. C. (2016). Tensions in gifted college programs in China: The case of "Mount Everest Plan". *Asia Pacific Education Review*, 17(2), 325-338. <https://doi.org/10.1007/s12564-016-9430-0>
- Yavuzer, Y., Karataş, Z., & Gündoğdu, R. (2013). Ergenlerin çatışma çözme davranışlarının incelenmesi: Nicel ve nitel bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 428-440. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87152>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Zhbanova, K. S., Rule, A. C., & Stichter, M. K. (2013). Identification of gifted African American primary grade students through leadership, creativity, and academic performance in curriculum material making and peer-teaching: A case study. *Early Childhood Education Journal*, 43(2), 143-156. <https://doi.org/10.1007/s10643-013-0628-z>
- Zieky, M., Perie, M., & Livingston, S. (2006). *A primer on setting cut scores on tests of educational achievement*. Educational Testing Service.

An Examination of Conflict Resolution Skills and Leadership Characteristics of Gifted Students*

Songül Geçer¹

Şule Demirel-Dingeç²

Ömer Faruk Tamul³

Abstract

Introduction: Despite the inclusion of leadership skills in the Marland Report, which addresses the characteristics of gifted individuals and their education, there are very few studies, which remained under-researched. Similarly, studies on the conflict resolution skills of gifted individuals, who may show different developmental trajectories in empathy, problem-solving, and conflict resolution compared to their peers, are also scarce. This study, which addresses leadership and conflict resolution skills as part of 21st-century competencies, can provide valuable insights into the status of these skills among gifted individuals.

Method: This study aims to examine the level of conflict resolution skills and leadership characteristics of gifted students and the impact of demographic variables that may affect these two skills. Thus, the relational survey model, a quantitative research method, was employed. The leadership skills and conflict resolution skills of the students were analyzed according to grade level, gender, and the presence of siblings. Additionally, the relationship between the two skills was examined through correlation analysis. Convenient sampling, one of the purposeful sampling methods, was used, and the present study was conducted with 147 gifted middle school students.

Findings: The findings obtained in this study showed that gifted students scored high on both conflict resolution skills and leadership characteristics, and there was a positive and moderate relationship between these two skills. The students' conflict resolution and leadership skills did not vary by grade level. While leadership skills did not differ by gender, a significant difference was found in favor of female students in the "seeking compromise" sub-dimension of conflict resolution skills ($p < .05$). When examined according to whether the participants had siblings, no statistically significant difference was found in either leadership skills or conflict resolution and its sub-dimensions.

Discussion: One possible reason for female students scoring higher in the seeking compromise sub-dimension of the conflict resolution scale could be that female students tend to resolve issues more constructively and collaboratively. Male students may tend to solve conflicts with different solutions.

Keywords: Gifted, gifted students, conflict, conflict resolution skills, leadership.

To cite: Geçer, S., Demirel-Dingeç, Ş., & Tamul, Ö. F. (2024). An examination of conflict resolution skills and leadership characteristics of gifted students. *Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education, Advance Online Publication*. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.1459210>

*This study is derived from the master's thesis of the first author.

¹MA, Private Sector, E-mail: songulgecer@anadolu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-6339-6987>

²Assoc. Prof., Anadolu University, E-mail: suledemirel@anadolu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-6709-7690>

³**Corresponding Author:** Res. Assist. Dr., Ordu University, E-mail: omerfaruktamul@odu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-8884-6171>

Introduction

When examining the literature on gifted individuals, there are both common characteristics attributed to these individuals and features specific to the culture or the domain in which the talent is observed. Traits, such as problem-solving, early language development, and reasoning abilities are commonly expressed in various sources (Baldwin, 2002; Dakhllallah & Ahmad, 2022; Davis & Rimm, 2014; Gür, 2017; Ngara & Parath, 2004; Silverman, 1994). Human values, such as honesty and virtue, as well as social skills and relational attributes, are emphasized more in Eastern cultures, whereas creativity, critical thinking, and success in the positive sciences are often highlighted in Western cultures as some of the culturally specific characteristics attributed to gifted individuals (Demirel & Sak, 2011). Although the attributes assigned to giftedness may vary across different societies, they are generally related to the qualities of individuals who lead those societies. This phenomenon may be due to the experiences of society and the perceptions of individuals who possess leadership qualities or are perceived as leaders. For example, individuals who demonstrate heroism in war, scientists who cure diseases, names that influence the economy, or pioneers in various fields can be considered examples. These individuals can be designated as leaders because a leader must possess superior qualities compared to their peers to guide the ideas they advocate, the group they belong to, or society at large (Çolakoğlu, 2005). Özbay and Palancı (2011) describe these qualities as intelligence, language skills, assertiveness, reliability, wisdom, and having positive perceptions about oneself. Alongside positive traits, leaders may also possess negative characteristics. Loneliness, perfectionism, interpersonal discord, and high stress levels can be listed among the negative traits.

Certain attributes of gifted individuals can contribute to leadership skills. For example, gifted individuals may have problem-solving and conflict resolution skills that enable them to establish cause-and-effect relationships (Betts & Neihart, 1985). Such attributes can also aid a leader in problem-solving processes. In addition to communication skills like self-expression, the use of "I" statements, and active listening (Aydın, 2017), cognitive abilities, such as early language development, rapid problem-solving, effective strategy use, and analytical thinking (Davis & Rimm, 2014) as well as mediation skills and objective decision-making based on logic (Bildiren, 2018) can contribute to both conflict resolution and leadership abilities. For instance, a leader who can effectively express themselves to team members, listen to them when necessary, and communicate efficiently with the team can foster a harmonious team dynamic that aligns with the leader's decisions. Leaders who are adept at communication can be persuasive with team members and succeed in crisis management, especially in resolving crises (Canöz & Öndoğan, 2015).

A review of the literature reveals that the concepts of leadership and conflict resolution frequently appear in an organizational context (Jit et al., 2016; Maranga & Sampayo, 2015; Öztürk-Çiftçi & Erkanlı, 2020). There is a belief that the adept management of workplace disagreements by individuals with leadership qualities can lead to progress. However, leadership and conflict resolution skills should not be confined solely to professional life. In the context of 21st-century skills, such as entrepreneurship, flexibility, productivity, creativity, and problem-solving (Uyar & Çiçek, 2021), both leadership and conflict resolution skills are generally essential in our era (Elekoğlu & Demirdağ, 2020; Ministry of Education [MNE], 2023). These skills, which are crucial for all individuals, gain additional importance for gifted students, as they have the potential to be future leaders and may need to resolve conflicts within the teams they lead

Conflict and Conflict Resolution

According to Droisy and Gaundron (2003), conflict simply expresses a disagreement or opposition between at least two parties. Bodine et al. (2002) describe it as a discord that arises when individuals with differing value systems perceive a threat to their values. To resolve the experienced disagreements and discord, the parties will adopt attitudes and behaviors aimed at resolution. Various approaches can be employed in this process. A strong desire to win often leads to violence to resolve conflicts (Deutsch, 1992). The choice between destructive methods involving violence and constructive approaches aimed at compromise in conflict resolution depends on factors, such as an individual's lifelong acquired personality traits, experiences, and family background (Hamilton & Tayfo, 2012). Despite the varying responses based on past experiences, it is essential for the parties to strive for cooperative and constructive solutions to the conflict (Türnüklü, 2005). The fundamental approaches individuals take to resolve conflicts are based on cooperative and competitive strategies (Deutsch, 1949). Cooperative efforts tend to seek beneficial outcomes for all parties involved in the conflict (Johnson & Johnson, 1995). In contrast to cooperative efforts, the competitive approach uses pressure as a tool to persuade, damaging relationships and leading to negative emotions, such as distrust, frustration, and anger (Kohn, 1992). The outcome of competitive

efforts often results in one party winning and the other losing. This type of approach responds only to the goals and desires of one party (Hocker & Wilmot, 2016).

Leadership

Leadership is the process by which a leader influences a group to achieve a common goal (Stogdill, 1950). Defining leadership as a process involves understanding the interactive structure between the leader and followers (Northouse, 2016). These definitions highlight that common goals, interactions, and followers are fundamental components of leadership. The presence of common goals increases harmony between the leader and group members while reducing the likelihood of the leader engaging in coercive or unethical behavior (Rost, 1991). Interaction signifies that a leader influences the group and is simultaneously influenced by them (Northouse, 2016). Leadership traits and skills vary widely and can have different priorities across different age groups. As stated by Goethals et al. (2004), these traits include intelligence, self-awareness, self-regulation, motivation, empathy, business acumen, a holistic approach, the ability to delegate, vision, communication skills, social awareness, self-confidence, adaptability to change, coordination, and courage. Additionally, leadership is characterized by a strong sense of responsibility and motivation to complete tasks, vitality, adventurousness, originality, and a readiness to accept outcomes (Stogdill, 1974). When considering leadership qualities in students, Cansoy et al. (2012) indicate that students predominantly exhibit leadership qualities in skills, knowledge, and abilities. Adolescent students typically possess leadership traits like teamwork, reliability, self-confidence, problem-solving, responsibility, and persuasiveness. Tüysüz (2007), in his research on student leadership, emphasizes that leadership qualities form the basis for student leadership. These qualities generally include leadership knowledge, problem-solving skills, decision-making, understanding of group dynamics, active involvement in development, responsibility, goal orientation, proficiency in written communication, and advanced verbal communication skills. Sternberg (2007) identifies wisdom, intelligence, and creativity as the three fundamental components of leadership. These three traits contribute to a leader's ability to successfully fulfill leadership roles and play an important role in the leadership process. Bryman (1992) underscores the importance of intelligence in leaders. Intelligence facilitates individuals who perform exceptionally in leadership to cope with various challenges and supports them in effectively fulfilling their leadership roles (Ersoy & Avcı, 2004). It also helps the leader overcome such challenges and find effective solutions (George & Jones, 2011). This is crucial because leadership often requires dealing with complex and ambiguous situations, and problem-solving and analytical thinking skills are essential in such contexts.

When reviewing the literature on the leadership skills and conflict resolution abilities of gifted individuals, separate studies have been conducted on both topics. Özbey-Gökçe et al. (2021) conducted interviews with 12 students to understand how gifted children evaluate their friendship relationships. Their research revealed themes related to companionship, conflict, closeness, communication, help, commitment, trust, identification, and friendships loyalty. It was observed that, in general, students focused on maintaining friendship relationships during conflicts. Akyürek (2020) conducted a study with 338 students enrolled in Science and Art Centers (SACs) in Ankara to determine the gifted students' perceptions regarding their leadership skills. The study concluded that the leadership skills of gifted students were adequate and at a good level. It was found that leadership skills did not significantly differ by gender, class, birth order, or family income. However, it varied significantly according to variables, such as the mother's education level, number of siblings, SAC talent area, and father's education level. Ataman (2019), in his study involving students aged 6-11, aimed to identify the leadership traits of gifted and typically developing children. Findings indicated that the leadership potential of gifted students, particularly among female students, was higher than male students.

In international literature on leadership skills, a study by Ronsley-Pavia and Neumann (2022) examined leadership practices aimed at increasing the online engagement of gifted elementary and high school students. The researchers collected data through semi-structured interviews with the teachers and team leaders of gifted students. The analysis concluded that leadership practices should be supported in online learning environments to enhance student engagement and learning outcomes, that digital-online innovations should be promoted to attract the interest of gifted students, and that educators should encourage the online participation of the gifted. Yan and Berliner (2016) investigated the impacts of a gifted university program initiated in China on students. They found that students perceived the program as achievement-focused, creating excessive expectations. Students indicated that the program did not contribute to their intrinsic development or support their personal goals. Additionally, it was revealed that the program caused issues related to unstable educational provisions and career guidance. In a study by Zhanova et al. (2013), the effects of a special enrichment project on early childhood students from minority groups were examined. The implementation of the program resulted in identifying students who exhibited

leadership abilities as gifted. However, it was noted that the program had positive effects on all students, resulting in outcomes, such as reduced behavioral problems and increased self-confidence.

Given that gifted students possess characteristics different from their peers, especially in the field of leadership (MNE, 2018) and that they can exhibit different social-emotional development (Akarsu & Mutlu, 2017), examining the demographic variables that may influence them and their interrelationships can contribute to the literature. To our knowledge, no studies have been found in the literature that examines the relationship between leadership and conflict resolution skills in gifted individuals. The social-emotional characteristics of gifted students may affect leadership and conflict resolution in different ways. For example, traits, such as different interests or extreme perfectionism, may cause conflicts and enhance conflict resolution skills. This study aims to examine to what extent gifted students exhibit leadership and conflict resolution skills and how these can be related, considering this paradoxical situation. Also, this study examines the leadership and conflict resolution skills of gifted middle school students regarding gender, grade level, and whether they have siblings. It also explores the relationship between these skills from a correlational perspective. It is believed that this study can contribute to research on leadership and conflict resolution among gifted middle school students. The present study aims to reveal the extent of leadership and conflict resolution skills among gifted students, which are crucial 21st-century skills. The following questions have been addressed in this study:

1. Do the conflict resolution skills of gifted students differ by gender?
2. Do the conflict resolution skills of gifted students differ by grade level?
3. Do the conflict resolution skills of gifted students differ by whether they have siblings?
4. Do the leadership traits of gifted students differ by gender?
5. Do the leadership traits of gifted students differ by grade level?
6. Do the leadership traits of gifted students differ by whether they have siblings?
7. Is there a relationship between conflict resolution skills and leadership traits?

Method

This study employed a relational survey model to examine the relationship between gifted students' conflict resolution skills and leadership traits. The relational survey is a quantitative research method aimed at identifying the presence and degree of co-variation between two or more variables (Karasar, 2009). This method often describes the current situation and aims to determine the degree and existence of relationships between two or more measurable variables (Gay et al., 2012). In this study, the relationship between leadership skills and conflict resolution skills was examined, along with whether these two variables differed based on gender, grade level, and sibling status. This study was conducted with the ethical approval of the Anadolu University Social and Human Sciences Scientific Research and Publication Ethics Committee, granted on 02.05.2023 with ethical approval number 516611.

Sample

For this study, the accessible population of gifted middle school students was determined using convenience sampling. Convenience sampling, a type of purposive sampling method, aims to select close and accessible situations that allow the researcher to form a sample quickly and practically (Yıldırım & Şimşek, 2021). To include gifted middle school students in the sample, students from the e-Education Programs for Talented Students (EPTS) were approached. EPTS is a program within Anadolu University that includes unique models for diagnosis, curriculum, instruction, assessment, and teacher training (Sak, 2011). The program is implemented during the fall, spring, and summer terms. In this context, the study sample consists of 147 students enrolled in the EPTS weekend and summer institute programs. Of these students, 70 were part of the EPTS weekend program, and 78 were enrolled in the EPTS summer institute. Descriptive values related to the study group are presented in Table 1.

Table 1
Distribution of the Sample by Gender and Grade Level

Grade level	Gender						Total	%
	Male			Female				
	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>Sd</i>	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>Sd</i>		
5	39	26.53	0.69	15	10.20	0.67	54	36.73
6	33	22.4	0.62	18	12.24	0.59	51	34.69
7	12	8.16	0.64	9	6.12	0.48	21	14.28
8	14	9.52	0.48	7	4.76	0.55	21	14.28
Total	98	66.67	0.60	49	33.33	0.57	147	100

As seen in Table 1, 66.67% of the sample consisted of 98 male students, while the remaining 33.33% consisted of 49 female students. When examining grade levels, the highest participation was from the 5th grade, with 54 students, followed by the 6th grade, with 51 students, and the 7th and 8th grades each had 21 students.

Data Collection Instruments

To address the research questions, the Conflict Resolution Skill Scale developed by Gürdoğan-Bayır and Gültekin (2019) and the Roets Rating Scale for Leadership (adapted from Roets, 1992 by Emir & Acar, 2012) were used. These scales were chosen to evaluate the topics focused on in the present study. Additionally, a demographic information form developed by the researchers was administered to the students to collect information on the variables to be examined in the research process.

Conflict Resolution Skill Scale

The Conflict Resolution Skill Scale was developed by Gürdoğan-Bayır and Gültekin (2019) to measure the conflict resolution skills of 4th-grade students and was selected for its appropriateness to the study's purpose. The scale was created based on similar scales in the literature and designed to assess conflict resolution skills in children aged 10-14. After the exploratory factor analysis (EFA), the scale comprised 22 items, with acceptable fit indices obtained after the confirmatory factor analysis (CFA). The scale is a four-point Likert-type scale with two sub-dimensions: "Compromise Dimension" and "Violence Dimension." The highest possible score is 88, and the lowest is 22. The scale's Cronbach's alpha coefficient was 0.92. In this study, the reliability of the data was evaluated using Cronbach's alpha, yielding a high-reliability level of 0.78 (Özdemir, 1999).

Roets Rating Scale for Leadership

The Roets Rating Scale for Leadership measures leadership skills through self-assessment and is unidimensional. Developed by Roets (1992), the scale was standardized in Turkey by Emir and Acar (2012). The primary reason for its selection in this study is its applicability to individuals aged 8-18. Reliability studies for the original form included test-retest, parallel test, internal consistency, and item analysis methods. The Roets Rating Scale for Leadership consists of 26 items and is a five-point Likert-type scale with no reverse-coded items. Scores range from 26 to 130, with a Cronbach's alpha coefficient of .91 (Çayırdağ & Acar, 2007). In this study, the obtained reliability value was .90, indicating high reliability (Özdemir, 1999).

Demographic Information Form

The researchers developed a demographic information form to collect the demographic information of the study group. This form was designed based on the opinions of two experts, and their suggestions were incorporated into the final version. The form was administered simultaneously with the scales and included demographic information, such as the gender and grade level of the participants.

Data Collection

Data were collected face-to-face by the researcher from EPTS students during the spring term and summer program of the 2022-2023 academic year. During the weekend program classes in the spring term and the summer program classes in the summer term, students completed the scales and the form at times deemed appropriate by the instructors. The first author collected data in classrooms at the Faculty of Education at Anadolu University. The researcher provided written instructions to participants and offered verbal explanations when necessary. Completing the scales took approximately 15 minutes for the participants.

Data Analysis

Before analyzing the collected data, incorrectly or incompletely filled out forms were checked, and incomplete forms were excluded from the analysis (1 participant). Before the analysis, adjustments were made for reverse-coded items. In the dataset consisting of data from 147 participants, normality tests showed skewness values of 2.72 for conflict resolution and -0.15 for leadership and kurtosis values of -1.56 for conflict resolution and -0.48 for leadership. Kline (2011) states that a skewness value greater than 3 and a kurtosis value greater than 10 indicate a potential problem. Therefore, the data were accepted as normally distributed. Given the normality assumption, the analyses proceeded with parametric tests (Şen & Yıldırım, 2019). Descriptive statistics were used to answer the research questions, t-tests for gender comparisons, one-way ANOVA tests for grade level comparisons, and t-tests for sibling status analyses. In descriptive analyses, cutoff scores were calculated to facilitate the interpretation of mean scores. The formula $(n - m) / r = x$ was used to calculate cutoff scores where n represents the highest possible value, m represents the lowest possible value and r represents the number of levels desired for cutoff. After adding the x value to the lowest possible score, the ranges were determined (Uru & Dirimeşe, 2024; Zieky et al., 2006). ANOVA was chosen since the conditions for MANOVA testing could not be met for simultaneous analysis of leadership and conflict resolution skills. The dataset did not meet the conditions required for regression analysis. The relationship between conflict resolution skills and leadership skills was examined solely using correlation analysis.

Findings

Findings on Conflict Resolution Skills

Independent sample t-tests and ANOVA analyses were conducted to determine how participants' conflict resolution skills differ by gender, grade level, and sibling status. First, conflict resolution skills were examined by gender. Cutoff scores were calculated using the cutoff score calculation formula (Uru & Dirimeşe, 2024; Zieky et al., 2006). The highest possible value is 4, and the lowest score is 1. The levels were classified as low, medium, and high. Accordingly, scores of 2 and below are considered low, 2-3 as medium, and 3-4 as high. Based on these criteria, conflict resolution skills by gender were evaluated, showing that both male and female students scored high on the overall scale and its sub-dimensions, including resorting to violence. The t-test results for comparing conflict resolution skills by gender are presented in Table 2.

Table 2

Examination of Conflict Resolution Skills by Gender

Scale and dimensions	Gender	<i>n</i>	\bar{x}	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>																				
Conflict Resolution skill scale	Female	48	3.77	0.23	1.342	104.259	.182																				
	Male	98	3.72	0.26				Compromise dimension	Female	48	3.84	0.19	2.082	144	.039	Male	98	3.75	0.25	Violence dimension	Female	48	3.66	0.36	0.4	96.95	.965
Compromise dimension	Female	48	3.84	0.19	2.082	144	.039																				
	Male	98	3.75	0.25				Violence dimension	Female	48	3.66	0.36	0.4	96.95	.965	Male	98	3.66	0.37								
Violence dimension	Female	48	3.66	0.36	0.4	96.95	.965																				
	Male	98	3.66	0.37																							

Table 2 shows the t-test results for determining the significance level of differences in conflict resolution skills between genders among gifted students. According to this analysis, no significant difference was found between genders in terms of conflict resolution skills ($p > .05$). However, in the "resorting to compromise" sub-dimension of conflict resolution skills, a significant difference was observed ($p < .05$). It was found that gifted female students scored higher in resorting to compromise compared to male students. Additionally, no significant difference was found between genders in the "resorting to violence" sub-dimension ($p > .05$).

When examining the mean values of conflict resolution skills levels of gifted students according to grade levels, the highest mean was found in 5th graders ($\bar{x} = 3.77$) and the lowest in 8th graders ($\bar{x} = 3.69$). In the context of grade levels, it was observed that all grades had high levels of conflict resolution skills. In the sub-dimension of resorting to compromise, the highest value was found in 5th graders ($\bar{x} = 3.81$), and the lowest value was in 6th graders ($\bar{x} = 3.75$). These values indicate that resorting to compromise skills is high across all grade levels according to the scale. In the resorting to violence sub-dimension, the highest value was in 5th graders ($\bar{x} = 3.69$), and the lowest value was in 8th graders ($\bar{x} = 3.56$). According to these values, it can be said that the level of resorting to violence was high across all grade levels. To determine whether the conflict resolution skills levels of gifted students differed significantly according to grade levels, an ANOVA test was applied. The ANOVA test

was used because normal distribution was achieved for all groups and sub-groups. The findings are presented in Table 3.

Table 3

Examination of Scores Obtained from Conflict Resolution Skills by Grade Level

Scale and dimensions		Sum of squares	df	Mean square	F	P
Conflict resolution skill scale	Between groups	61.179	3	20.393	.665	.575
	Within groups	4384.057	143	30.658		
	Total	4445.236	146			
Compromise dimension	Between groups	1734.387	3	8.075	.702	.552
	Within groups	1644.637	143	11.501		
	Total	1668.862	146			
Violence dimension	Between groups	16.046	3	5.349	.610	.610
	Within groups	1254.07	143	8.770		
	Total	1270.116	146			

As seen in Table 3, gifted students from 5th, 6th, 7th, and 8th-grade levels were included in this study. No significant difference ($p > .05$) was found in conflict resolution skills and their sub-dimensions across grade levels. When examining the mean scores of conflict resolution skills and its sub-scales based on whether gifted students had siblings, the average values ranged from 3 to 4. According to the determined cutoff scores, it can be stated that conflict resolution skills, resorting to compromise, and resorting to violence levels were high regardless of whether the students had siblings. To determine whether the conflict resolution skills of gifted students varied according to having siblings, an independent samples t-test was conducted. The results of the analysis are shown in Table 4.

Table 4

Examination of Participants' Conflict Resolution Skills by Having Siblings

Scale and dimensions	Sibling	n	\bar{x}	Sd	t	df	p
Conflict resolution skill scale	No	56	3.75	0.22	.576	145	.565
	Yes	91	3.73	0.27			
Compromise dimension	No	56	3.77	0.24	-.505	145	.615
	Yes	91	3.79	0.25			
Violence dimension	No	56	3.73	0.31	1.670	145	.097
	Yes	91	3.62	0.40			

As seen in Table 4, the conflict resolution skills and sub-dimensions of gifted students did not differ based on whether they had siblings. It was also observed that the mean values were close across all skill groups.

Leadership Skills Findings

The independent samples t-tests and ANOVA analyses were used to determine how participants' leadership skills varied according to gender, grade level, and being an only child. Initially, leadership characteristics were examined regarding gender. While calculating the cutoff scores for the Roets Rating Scale for Leadership, the cutoff score calculation formula (Zieky et al., 2006) was utilized. The highest possible score is 5, and the lowest is 1. Levels were classified as low, medium, and high. Values of 2.33 and below are considered low, 2.34-3.66 are medium, and 3.67-5 are high. Accordingly, it was observed that both male and female students scored high in leadership skills (Table 5). As shown in Table 5, there was a significant difference in the leadership characteristics of gifted students based on gender ($p < .05$). Leadership characteristics were significantly higher in favor of gifted female students.

Table 5

Examination of Leadership Characteristics by Gender

Scale	Gender	n	\bar{x}	Sd	t	df	p
Roets rating scale for leadership	Female	48	4.24	0.49	2.380	114	0.019
	Male	98	4.02	0.55			

According to Table 5, when examining the mean values of leadership skills of gifted students by grade level, the highest average was seen in 6th graders ($\bar{x} = 4.19$), and the lowest average value was observed in 7th graders ($\bar{x} = 3.82$). When looking at the leadership skill values by grade level, it was seen that all grades are at a high level. To determine whether the leadership levels of gifted students differed according to grade level, a one-way ANOVA was applied. ANOVA was conducted since normal distribution was met in the entire sample and subgroups. The analysis results are presented in Table 6.

Table 6

Examination of Scores Obtained from Leadership Characteristics by Grade Level

Scale		Sum of squares	df	Mean square	F	p
Roets rating scale for leadership	Between groups	1734.387	3	578.129	2.985	.033
	Within groups	27694.711	143	193.669		
	Total	29429.098	146			

As seen in Table 6, the leadership skill levels of gifted students showed a significant difference according to grade level ($p < .05$). Follow-up tests were conducted to determine the source of this difference. In the data set where the variances were homogeneously distributed ($p = .058 > .05$), Gabriel's test was used as the post-hoc test for significant differences in cases where data distribution was not close to each other (Gabriel, 1978) (see Table 7).

Table 7

Results of the Gabriel Post-hoc Test

	Class	Class	p
Gabriel	5	6	.99
		7	.10
		8	.60
	6	5	.99
		7	.04
		8	.38
	7	5	.10
		6	.04
		8	.97
	8	5	.60
		6	.38
		7	.97

While examining the follow-up test analyses given in Table 7, the significance value was set at .0125 by applying the Bonferroni correction, given that it is a four-group analysis, to avoid Type I errors (Huck, 2012). As a result of the correction, no significant difference was observed among the classes.

When the mean scores obtained from the Roets Rating Scale for Leadership were examined, the average values for gifted students were between 4 and 5, regardless of whether they had siblings. Therefore, according to the determined cutoff scores, it can be stated that their leadership skills were high, regardless of sibling status. Finally, the participants' leadership skills were also examined based on whether they had siblings, and the analysis results are shared in Table 8.

Table 8

Examination of Participants' Leadership Skills by Having Siblings

Scale	Sibling	n	\bar{x}	Sd	t	df	p
Roets rating scale for leadership	No	56	4.12	0.54	.546	145	0.586
	Yes	91	4.07	0.55			

As seen in Table 8, whether gifted students had siblings did not significantly differ in their leadership skill levels ($p = .58 > .05$). The mean values were also observed to be quite close to each other.

Findings on the Relationship between Conflict Resolution Skills and Leadership Skills

The relationship between the participants' conflict resolution skills and leadership skills was examined by analyzing the correlation values. The findings are presented in Table 9.

Table 9*Correlation Values Between Conflict Resolution Skills and Leadership Levels of Gifted Students*

Scales	CRS	RRSL	CD	VD
Conflict resolution skills	1*			
Roets rating scale for leadership	0.378*	1*		
Compromise dimension	0.889*	0.456*	1*	
Violence dimension	0.851*	0.185**	0.517*	1*

* $p < .05$, ** $p < .01$

Note: CD = compromise dimension, CRS = conflict resolution skills, RRSL = roets rating scale for leadership, VD = violence dimension.

The values obtained from the analyses (Table 9) indicated a significant ($p < .05$), positive, and moderate correlation ($r = .378$) between the gifted students' conflict resolution skills and leadership traits (Çokluk et al., 2012). In the analysis where sub-dimensions were also considered, the Roets Rating Scale for Leadership showed the highest correlation ($r = .456$) with the conciliation sub-dimension of conflict resolution skills.

Discussion

This study examined gifted students' leadership and conflict resolution skills based on various demographic variables in the analysis where sub-dimensions were also considered. There was no significant difference between male and female students in the scores obtained from the Conflict Resolution Skill Scale. Similarly, Tapan (2006) did not find a significant difference between genders in his master's thesis examining the effect of a Peace Education Program on conflict resolution skills. There was no significant difference in conflict resolution tendencies between male and female students in the experimental and control groups. This result is consistent with the study by Latipun et al. (2012), who found no significant difference in conflict resolution strategies between male and female high school students. The lack of difference in total scores might also be due to the students' similar cultural backgrounds.

In the conciliation sub-dimension of the Conflict Resolution Skill Scale, female students were found to resort to conciliation more than male students. This finding is supported by Yavuzer et al. (2013), who found that females exhibit more problem-solving behaviors than males. Similarly, Ayas et al. (2010) found that male students were less cooperative than female students. Latipun et al. (2012) also found a significant difference in conciliatory behavior scores between male and female adolescents. This aligns with the inherent nature of boys and girls. As Kenny et al. (2005) stated, boys and girls have different natures. While friendships are significant for girls, these feelings may start to decline for boys. Additionally, girls may be more affected emotionally by conflicts among peers compared to boys. In this study, female students' conciliation scores were significantly higher than male students.

The analysis of scores obtained from the Conflict Resolution Skill Scale and its sub-dimensions did not reveal a significant difference in conflict resolution skills based on grade level. This result is consistent with a study by Rehber and Atıcı (2009), which examined middle school students' conflict resolution behaviors based on their levels of empathetic tendency. The lack of significant difference between grades could be due to the students being at similar developmental stages, the early stages of adolescence. Additionally, their similar cognitive levels alongside biological development could also contribute to the lack of difference between grades.

The impact of having siblings on the conflict resolution skills of gifted students was examined in this study. A sibling may engage in positive interactions and face conflicts or competition, requiring conflict resolution (Buist et al., 2013). For example, Grenier (1985) suggested that competition could occur between gifted and non-gifted siblings, negatively affecting sibling relationships. Tucker and Finkelhor (2017) noted that gifted individuals often experience conflicts with siblings when they do not receive support from their families. In this study, whether gifted students had siblings did not make a difference in their conflict resolution skills was investigated. This might be due to the balanced approach adopted by the families of the students in this study. Moreover, the birth order could also influence approaches to conflict resolution, which could be considered in further studies.

The present study examined the variables of gender, grade level, and sibling status concerning the leadership characteristics of gifted students, and the results were discussed. Additionally, the conflict resolution skill scores of the students were high in every subgroup. This suggests that the unique social-emotional development and distinctive characteristics of gifted students might positively contribute to their conflict resolution skills. In relation to this, Koçdaş (2020) explored emotional intelligence and noted a significant positive relationship between emotional intelligence and conflict resolution skills.

When the leadership traits of gifted students were examined based on gender, it was found that leadership traits were significantly higher for gifted female students. Ataman's (2019) and Emir and Acar's (2012) findings are consistent with the findings in this study. The results of the present study can be explained by considering 21st-century skills within the scope of leadership and attributing certain traits to women that are associated with leadership abilities. It is suggested that the leadership traits of female students, especially those who applied to selective programs like EPTS, might reflect their entrepreneurial and leadership potential, hence the higher leadership scores in favor of female students. However, these results contradict findings from other studies. Sıkıcıkoğlu (2019) and Tapşın (2019) did not find a difference in leadership traits based on gender. Grade level might also affect leadership traits. The findings from the Roets Rating Scale for Leadership indicate significant differences in leadership traits across different grade levels, supported by Semiz's (2011) study. However, Tapşın (2019) did not find such differences. These varying results might be due to different sample groups and demographic characteristics. The leadership trait variable was also examined based on whether the participants had siblings. Gifted individuals might guide their siblings in certain areas, sharing what they know or being open to learning from older siblings (David et al., 2009). This could positively affect their leadership skills. In this study, whether gifted students had siblings did not make a difference in their leadership skills. This could be attributed to the hierarchical structure of Turkish society and the leadership role often assumed by parents (Canbolat et al., 2010), resulting in a sibling-independent outcome. Additionally, as Stodgill (1974) pointed out, leadership requires traits, such as task completion motivation and originality, which are also characteristics of gifted students (Hodge & Kemp, 2000). However, more comprehensive results could be obtained by considering variables, such as the number of siblings, birth order, and whether other siblings are also gifted.

The participants' leadership skills were examined based on gender, grade level, and sibling status, and the leadership scale scores were high in every subgroup. In relation to this, Emir and Acar (2012) noted a significant and positive relationship between intelligence level and leadership skills. The intelligence levels and distinct characteristics of gifted students might positively influence their leadership skills.

According to the study's results, there is a moderate, positive, and significant relationship between conflict resolution skills and leadership traits among gifted students. No direct supporting or contradictory studies were found within the scope of this study, but there are studies in the literature supporting this relationship. Dakhllallah and Ahmad (2022) discussed the social-emotional characteristics of gifted students, including sensitivity to the social environment, cooperation, and maintaining social relationships, which relate to leadership and conflict resolution skills. They also mentioned findings indicating that gifted students have above-average conflict resolution skills and leadership traits. Öztürk-Çiftçi and Erkanlı (2020) examined various leadership orientations and their effects on conflict resolution, providing further evidence supporting the relationship between leadership traits and conflict resolution skills. The study also examined the effects of gender and grade level on leadership traits and conflict resolution skills. Gender analysis revealed that female students had an advantage in leadership traits and were more conciliatory in conflict resolution. Grade level analysis indicated that grade level played a determining role in leadership traits but not conflict resolution skills. Overall, the findings suggest a significant relationship between leadership traits and conflict resolution skills among gifted students, with this relationship being influenced by gender and grade level. The strong linguistic development, effective strategy use (Davis & Rimm, 2014), mediation skills, and objective decision-making (Bildiren, 2018) often seen in gifted students might contribute positively to both conflict resolution and leadership skills.

Further research could explore the relationship between leadership and conflict resolution skills in greater detail by working with larger samples and using predictive analyses. Variables, such as communication skills, which might influence conflict resolution and leadership skills, could be included as mediating variables. Designing new studies with larger samples, including more diverse participants in terms of grade levels, number of siblings, and sibling order, could lead to more in-depth insights. Additionally, practical studies involving different stakeholders, such as the families and teachers of gifted students, could be conducted to support and develop leadership and conflict resolution skills. Gifted students, who have the potential to become future leaders, might benefit from educational applications that help them recognize and positively support their potential. For example, such applications can be implemented as enrichment activities for gifted students enrolled in a program.

Author's Contributions

While the first author contributed to the theoretical framework, methodology, analysis, visualization of findings, and reporting, the second author was involved in the theoretical framework, methodology, analysis, visualization of findings, and the stages of reporting and editing. The third author contributed to the analysis, visualization of findings, and the reporting and editing processes.

References

- Akarsu, Ö., & Mutlu, B. (2017). Üstün yetenekli çocukları anlamak: Çocukların sosyal ve duygusal sorunları [Understanding the gifted children: The social and emotional problems of children]. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 112-116.
- Akyürek, M. İ. (2020). Özel yetenekli öğrencilerde liderlik [Leadership skills of special talented students]. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 12(2), 198-219. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sobiadsbd/issue/57298/725163>
- Ataman, S. (2019). Üstün zekâlı olan ve olmayan çocukların liderlik potansiyelinin incelenmesi [Examining leadership potential of gifted and nongifted children] (Tez numarası: 569087) [Yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ayas, T., Deniz, M., Kağan, M., & Kenç, M. F. (2010). An investigation of conflict resolution strategies of adolescents. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 2, 3545-3551. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.549>
- Aydın, E. (2017). Ergenlerde çatışma çözme ve anne baba tutumlarının incelenmesi [Analysis of conflict resolution in adolescents in terms of parent attitudes] (Tez numarası: 456570) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Baldwin, A. Y. (2002). Culturally diverse students who are gifted. *Exceptionality*, 10, 139-147. https://doi.org/10.1207/S15327035EX1002_7
- Betts, G. T., & Neihart, M. F. (1985). Eight effective activities to enhance the emotional and social development of the gifted and talented. *Roeper Review*, 8(1), 18-23. <https://doi.org/10.1080/02783198509552921>
- Bildiren, A. (2018). Üstün yetenekli çocuklar [Gifted children]. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bodine, J. R., Crawford, K. D. & Schrupf, F. (2002). *Creating the peaceable school: A comprehensive program for teaching conflict resolution*. Research Press.
- Bryman, A. (1992). *Charisma and leadership*. Sage.
- Buist, K. L., Dekovic, M., & Prinzie, P. (2013). Sibling relationship quality and psychopathology of children and adolescents: A meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 33(1), 97-106. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2012.10.007>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri [Scientific research methods]*. Pegem Akademi.
- Canbolat, E. Ö., Beraha, A., Çeliksoy, E., & Türker, Y. (2010). Türk liderlik profili: Türk siyasi liderleri üzerine niteliksel bir çalışma [Turkish leader profile: A qualitative research on Turkish political leaders]. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(2), 37-45. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sobiadsbd/issue/11350/135627>
- Canöz, K., & Öndoğan, A. (2015). Kriz yönetiminde dönüşümcü liderin rolü [The role of transformational leader in crisis management]. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3(1), 36-61. <https://doi.org/10.19145/guifd.15810>
- Cansoy, R., Türkoğlu, M. E., & Parlar, H. (2016). Liderlik özellikleri: Bir ölçek geliştirme çalışması ve öğrencilere yönelik bir araştırma [Leadership qualities: a scale development study and a research on students]. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(212), 139-159. <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/36138/405992>
- Çayırdağ, N. & Acar, S. (2007, 5-7 Eylül), *Roets'un liderlik değerlendirme ölçeğinin (RLDÖ) güvenilirlik ve geçerlik çalışması [Reliability and validity study of the roets rating scale for leadership (RRLS)]* [Sözlü Bildiri], 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, Türkiye.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları [Multivariate statistics for social sciences: SPSS and LISREL applications]* (2nd ed.). Pegem akademi.
- Çolakoğlu, M. (2005). Eğitim örgütlerinde değişim ve liderlik [Change and leadership in educational organizations]. *HAYEF Journal of Education*, 2(1), 63-77. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/93038>

- Dakhlallah, N. M., & Ahmad, J. A. S. (2022). Social and emotional characteristics of gifted children. *Journal of Positive School Psychology*, 6(8), 728-740. <https://www.journalppw.com/index.php/jpsp/article/view/9808/6400>
- David, H., Gil, M., & Raviv, I. (2009). Sibling relationships among eilat families with at least one gifted child. *Gifted and Talented International*, 24(2), 71-88. <https://doi.org/10.1080/15332276.2009.11673531>
- Davis, G. A., & Rimm, S. B. (2014). *Education of the gifted and talented*. Prentice-Hall.
- Demirel, Ş., & Sak, U. (2011). Yetenek hiyerarşisi: Üstün yetenek türlerinin toplumsal değerleri üzerine bir araştırma [Talent hierarchy: A research study on the social value of talent types]. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 1(1), 61-76. <https://theeducationjournals.com/index.php/talent/article/view/5>
- Deutsch, M. (1949). An experimental study of the effects of co-operation and competition upon group process. *Human relations*, 2(3), 199-231. <https://doi.org/10.1177/001872674900200301>
- Droisy, R. H., & Gaundron, Z. C. (2003). Interpersonal conflict resolution strategies in children: A father-child co-construction. *European Journal of Psychology of Education*, 18(2), 157-169. <https://doi.org/10.1007/BF03173482>
- Elekoğlu, F., & Demirdağ, S. (2020). Investigation of school principals' 21st century skills, communication skills, and leadership styles according to teachers' perceptions. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 8, 101-117. https://www.researchgate.net/publication/342444476_Investigation_of_School_Principals'_21st_Century_Skills_Communication_Skills_and_Leadership_Styles_According_to_Teachers'_Perceptions.
- Emir, S., & Acar, S. (2012). Zekâ-liderlik ilişkisi: Üstün zekâlı olan ve olmayan öğrencilerin liderlik becerilerinin karşılaştırılması [Intelligence-leadership relationship: A comparison of leadership skills of gifted and non-gifted students]. *HAYEF Journal of Education*, 4(2), 189-201.
- Ersoy, Ö., & Avcı, N. (2004). Üstün zekâlı ve üstün yetenekliler. In M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu & A. E. Bilgili (Eds.) *Üstün yetenekli Çocuklar seçilmiş makaleler kitabı [Gifted Children book of selected articles]* (pp. 195-210). İstanbul Çocuk Vakfı Yayınları.
- Gabriel, K. R. (1978). A simple method of multiple comparison of means. *Journal of The American Statistical Association*, 73(264), 724-729. <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/01621459.1978.10480084?needAccess=true>
- Gay, L. R., Mills, G. E., & Airasian, P. W. (2012). *Educational research: Competencies for analysis and applications*. Pearson.
- George, J. M., & Jones, G. R. (2011). *Understanding and managing organizational behavior* (6th ed.). Pearson.
- Goethals, G. R., Sorenson, G. J., & Burns, J. M. (2004). *Encyclopedia of leadership*. Sage Publications.
- Grenier, M. E. (1985). Gifted children and other siblings. *Gifted Child Quarterly*, 29(4), 164-167. <https://doi.org/10.1177/001698628502900405>
- Gür, Ç. (2017). *Eğitimsel ve sosyal-duygusal bakış açılarıyla üstün yetenekli çocuklar [Gifted children from educational and social-emotional perspectives]*. Anı Yayıncılık.
- Gürdoğan-Bayır, Ö., & Gültekin, M. (2019). Çatışma çözme becerisi ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması [Reliability and validity work of conflict resolution skill scale]. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(1), 214-239. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/639214>
- Hamilton, M., & Tafoya, M. (2012). Toward a collective frame-work on verbal aggression: Hierarchical and antagonistic processes. *Journal of Language and Social Psychology*, 31, 112-130. <https://doi.org/10.1177/0261927X11425038>
- Huck, S. W. (2012). *Reading statistics and research* (6th ed.). Pearson.
- Hocker, J. L., & Wilmot, W. W. (2016). *Interpersonal conflict*. McGraw Hill Education.
- Hodge, K. A., & Kemp, C. R. (2000). Exploring the nature of giftedness in preschool children. *Journal for the Education of the Gifted*, 24(1), 46-73. <https://doi.org/10.1177/016235320002400103>

- Jit, R., Sharma, C. S., & Kawatra, M. (2016). Servant leadership and conflict resolution: A qualitative study. *International Journal of Conflict Management*, 27(4), 591-612. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IJCMA-12-2015-0086/full/html>
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1995). *Reducing school violence through conflict resolution*. Association for Supervision and Curriculum Development.
- Johnson, D. W., & Johnson, F. P. (2014). *Joining together: Group theory and group skills* (11th ed.). Prentice-Hall.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar-ilkeler-teknikler [Scientific research method: Concepts-principles-techniques]*. Nobel.
- Kaya, A., Balay, R., & Göçen, A. (2012). The level of teachers' knowing, application and training need on alternative assessment and evaluation techniques. *Journal of Human Sciences*, 9(2), 1229-1259. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/ijhs/article/view/2272>.
- Kenny, M., McEachern, A. G., & Aluede, O. (2005). Female bullying, prevention and counselling intervention. *Journal of Social Sciences*, 8(Special Issue), 13-19.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. The Guilford Press.
- Koçdaş, Z. (2020). *Çalışanların duygusal zekâ düzeyleri ile çatışma çözme düzeyleri arasındaki ilişki [The relationship between emotional intelligence and conflict resolution levels of employees]* (Tez numarası: 640534) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kohn, A. (1992). *No contest: The case against competition*. Houghton Mifflin.
- Latipun, S., Nasir, R., Zainah, A. Z., & Khairudin, R. (2012). Effectiveness of peer conflict resolution focused counseling in promoting peaceful behavior among adolescents. *Asian Social Science*, 8(9). <https://doi.org/10.5539/ass.v8n9p8>
- Maranga, K., & Sampayo, J. (2015). Management and leadership in a global environment. *Journal of Management Policy and Practice*, 16(1), 83. <https://eds.p.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=f0f881e0-849b-47aa-a47d-fb1205df68df%40redis>
- Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği [Ministry of National Education Special Education Services Regulation]. (2018). *T.C. Resmi Gazete*, (30471), 7 Temmuz 2018, 22-77. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>
- Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [Ministry of National Education, Board of Education]. (2023). *21. Yüzyıl becerileri ve değerlere yönelik araştırma raporu [Research report on 21st century skills and values]*. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_05/11153521_21.yy_becerileri_ve_degerlere_yonelik_a_rastirma_raporu.pdf
- Ngara C., & Parath, M. (2004). Culture of Zimbabwe's views of giftedness. *High Ability Studies*, 15, 190-209. <https://doi.org/10.1080/1359813042000314772>
- Northouse, P. G. (2016). *Leadership: Theory and practice* (7th ed.). Sage publications.
- Özbay, Y. & Palancı M. (2011). Üstün yetenekli çocuk ve ergenlerin psikososyal özellikleri [Psychosocial characteristics of gifted children and adolescents]. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 89-108. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sakaefd/issue/11218/133963>
- Özbeş-Gökçe, F., Ellibeş-Cerrah, H., & Arpacı-Ünsal Ş. (2021). Özel yetenekli çocukların kendi arkadaşlık ilişkilerine yönelik görüşleri [The perceptions of the gifted children regarding their friendship relations]. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 22(1), 113-145. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.621484>
- Özdamar, K. (1999). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi-1 [Statistical data analysis with package programs-1]*. Kaan Kitabevi.

- Öztürk-Çiftçi, D., & Erkanlı, H. (2020). Dört ve beş yıldızlı otel işletmeleri çalışanlarının işe adanmışlık düzeylerinin demografik değişkenlere göre incelenmesi: Orta ve doğu Karadeniz bölgesi örneği [Examination of work engagement levels of four and five star hotels employees according to demographic variables: the case of Middle and East Black Sea Region]. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 336-347. <https://dergipark.org.tr/en/pub/gumus/issue/55299/678028>
- Rehber, E., & Atıcı, M. (2009). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerine göre çatışma çözme davranışlarının incelenmesi [Empathic tendency of second grade students in primary school conflict resolution behaviors according to their levels examination]. *Journal of the Cukurova University Institute of Social Sciences*, 18(1). <https://eds.p.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=7e5ec751-9a5a-460d-ae5f-ecce2b943dde%40redis>
- Ronksley-Pavia, M., & Neumann, M. M. (2022). Exploring educator leadership practices in gifted education to facilitate online learning experiences for (re)engaging gifted students. *Education Sciences*, 12(2), 99. <https://doi.org/10.3390/educsci12020099>
- Rost, J. C. (1991). *Leadership for the twenty-first century*. Praeger.
- Sak, U. (2011). Üstün yetenekliler eğitim programları modeli (ÜYEP) ve sosyal geçerliği [An overview and social validity of the education programs for talented students model (EPTS)]. *Eğitim ve Bilim*, 36(161). <https://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/893/297>
- Semiz, H. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinde sporun liderlik üzerine etkisi (Hendek örneği) [Effect of high school students in sports leadership (Hendek example)]* (Tez numarası: 328017) [Yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Sıkııcıkoğlu, İ. (2019). *İlkokul öğrencilerinin liderlik düzeylerinin zekâ düzeyi ve demografik değişkenler açısından incelenmesi [Investigatin of primary students' leadership levels in terms of intelligence levels and demographic variables]* (Tez numarası: 328017) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Silverman, L. K. (1994). The moral sensitivity of gifted children and the evolution of society. *Roeper Review*, 17(2), 110-116. <https://doi.org/10.1080/02783199409553636>
- Sternberg, R. J. (2007). A systems model of leadership: WICS. *American Psychologist*, 62(1), 34. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.62.1.34>
- Stogdill, R. M. (1950). Leadership, membership and organization. *Psychological Bulletin*, 47(1), 1. <https://doi.org/10.1037/h0053857>
- Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of leadership: A survey of theory and research*. Free Press.
- Şen, S., & Yıldırım, İ. (2019). *Eğitimde araştırma yöntemleri [Research methods in education]*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Tapan, Ç. (2006). *Barış eğitimi programının öğrencilerin çatışma çözme becerileri üzerindeki etkilerinin incelenmesi [Examination of the peace education programme's effects on the conflict resolution skills of students]* (Tez numarası: 189835) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tapşın, F. O. (2019). *Serbest zamanlarında spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin liderlik becerilerinin incelenmesi [Examination of the leadership of secondary school students who do and not do sports in their free time]* (Tez numarası: 568094) [Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tucker, C. J., & Finkelhor, D. (2017). The state of interventions for sibling conflict and aggression: A systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 18(4), 396-406. <https://doi.org/10.1177/1524838015622438>
- Türnüklü, A. (2005). Lise öğrencilerinin çatışma çözüm strateji ve taktiklerinin sosyal oluşturmacılık kuramı perspektifinden incelenmesi [Examination of high school managers' conflict resolution strategies and tactics from the social constructivist perspective]. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 42, 225-278. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kuey/issue/10355/126794>

- Tüysüz, B. (2007). *Öğrenci liderliği programının 6.sınıf öğrencilerinin liderlik rolleri ve davranışlarına etkisinin incelenmesi [Determine the effect of we are leaders program on leadership roles and behaviors of 6th grade students]* (Tez Numarası: 210312) [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Uru, M. K., & Dirimeşe, E. (2024). Üniversite öğrencileri yoksulluk algısı ölçeği geliştirme çalışması [University students poverty perception scale development study]. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(2), 613-628. <https://doi.org/10.33206/mjss.1270295>
- Uyar, A., & Çiçek, B. (2021). Farklı branşlardaki öğretmenlerin 21. yüzyıl becerileri [21st century skills of different field teachers]. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 1-11. <https://doi.org/10.21733/ibad.822410>
- Yan, K., & Berliner, D. C. (2016). Tensions in gifted college programs in China: The case of “Mount Everest Plan”. *Asia Pacific Education Review*, 17(2), 325-338. <https://doi.org/10.1007/s12564-016-9430-0>
- Yavuzer, Y., Karataş, Z., & Gündoğdu, R. (2013). Ergenlerin çatışma çözme davranışlarının incelenmesi: nicel ve nitel bir çalışma [An investigation of conflict resolution behaviours: a quantitative and qualitative study]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 428-440. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87152>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri [Qualitative research methods in social sciences]* (12th ed.). Seçkin Yayıncılık
- Zhbanova, K. S., Rule, A. C., & Stichter, M. K. (2013). Identification of gifted African American primary grade students through leadership, creativity, and academic performance in curriculum material making and peer-teaching: A case study. *Early Childhood Education Journal*, 43(2), 143-156. <https://doi.org/10.1007/s10643-013-0628-z>
- Zieky, M., Perie, M., & Livingston, S. (2006). *A primer on setting cut scores on tests of educational achievement*. Educational Testing Service.